ޤާނޫނު ނަންބަރު: 18/2019
(ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު)

އެއްވަނަ ބައި
ފެށުން

އެއްވަނަ ބާބު
ތަޢާރުފާއި މަޤްޞަދު

ތަޢާރުފާއި ނަން

1. (ހ) މިއީ، ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް، އެކުދިން ކުށުކުރުމާ ދުރުކުރުމަށް ބާރުއަޅައިދޭ، އެކުދިންނާ ރައްޓެހި މާޙައުލެއްގައި ހިންގާން އުސޫލުތަކެއް، އަދި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަދަ ލިބިދީ، އެކުދިން ހުރިގޮތުގައި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް އައިސް، މުޖުތަމަޢުގައި ބޭނުންތެރި ދައުރެއް އަދާކުރުމަށް މަގުފަހިކުރާތަން ގޮތަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ، ކުޑަކުދިންނަށް ހާއްސަކުރެވިގެންވާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުން ނިންމުމަށްޓަކައި، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމަށް އެކަށައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު" އެވެ.

މަޤްޞަދުތައް

2. މި ޤާނޫނުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(ހ) ޤައުމު ބިނާކުރުމުގައި ޢާއިލާގެ ދުސްތޫރީކަން ދަމަހައްޓައި، ޤައުމުގެ އަންނަން އޮތް ޖީލުތަކުގެ ތަރުބިއްޔަތު މިންގަނޑުތަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ، އެ ޖީލުތައް ހަރުދަނާގައި ތަރުބިއްޔަތުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށްޓަކައި، އަދި ކުޑަކުދިންގެ ޙިމާޔަތާއި، ނަފްސާނީ، ޖިސްމާނީ، ފިކުރީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ދުވަސްވަރުތަކުން ތަރައްޤީވުން، ދަރުމަވެރިކަމާއި، ތަރައްޤީކުރުމުން ބާރުއެޅުން؛

(ށ) ކުޑަކުދިންނަށް، ތަރުބިއްޔަތުގެ ފުރުޞަތުތަކާއި، ޢާއިލާގެ ފުރުޞަތުތަކާއި މުޖުތަމަޢުގެ ފުރުޞަތުން ހޯއްދަވާ އިޙްތިރާމާއި ހޯއްދަވާ ޙައްޤުތަކަން ލިބުމުގެ ޙައްޤު

ލިބިގެންވާ ބައެއް ކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް އޮތުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އަންނަނިވި މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުއިންސާފުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(1) ބޮޑެތި މީހުންގެ މައްޗަށް ހިންގާ އާންމު ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުއްޖާ ވަނުމުގެ ސަބަބުން ކުއްޖާއަށް ކުރާ ނޭދެވޭ އަސަރުތަކުން ދުރުހެލިކުރުވުން؛

(2) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަށްވުރެ ކުއްޖާއަށް ކުރާނެ ނޭދެވޭ އަސަރުތަކުން ދުރުހެލިކުރުވުމާއި، ކުއްޖާ ކުށްކުރުން ތަކުރާރުކުރުމާ ދުރުހެލިކުރުވުން؛

(3) ކޮންމެ ކުއްޖަކީވެސް ޚާއްޞަ ފަރުދެއްކަމުގައި ދެކެ، ޚާއްޞަ ބޭނުންތަކާއި ހާލަތު ކުއްޖެއް ކަމުގައިވާތީ، އެއިން ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ޙާލަތަށް ވަކިން ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް، ހަރަކާތް ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުގެ ހުށަހެޅުން؛

(4) ކުއްޖާ ކުރާ ޤާނޫނާ ޚިލާފު އަމަލުގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާ ގެއްލުމަށް އެކުއްޖާ ޖަވާބުދާރީވުން ބާރުއެޅުން؛

(5) ޤާނޫނާ ޚިލާފު އަމަލު ހިންގާ ކުއްޖާއާއި އެ އަމަލުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބޭ ފަރާތް ގުޅުވައިދީ، މަޢާފަށް އެދުމަށް ފުރުޞަތު ހަމަޖައްސައިދިނުމާއި، އެ އަމަލުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމާ ގުޅިގެން މަޢުނަވީ ބަދަލެއް ނުވަތަ ޙައްލެއް ހޯދައިދިނުމަށް މަގުފަހިކުރުން؛

(6) ކުޑަކުއްޖަކާ ގުޅިގެން ރަސްމީ ކޮންމެ ފަރާތެއްގެ ކުރިމަތީގައި ހިންގާ ކޮންމެ ކަމެއްގައި އަދި ކޮންމެ މަރުޙަލާއެއްގައި އަމަލުކުރެވޭނީ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ރައްކާތެރި އަދި ފައިދާހުރި ގޮތެއްގެމަތިން ކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުން؛

(7) ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ރިހެބިލިޓޭޓިވް ފަރުވާ ލިބިދިނުމާއެކު، ކުއްޖާ ހެޔޮމަގުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ އައިސް، މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވުމަށް ދިރިއުޅުން އުޅެވޭނެ ގޮތް ހަމަޖެއްސުން.

(ސ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުދިންނާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، ޤާނޫނުގެ ވެރިކަމަށް ބޯލަނބައި، ޤާނޫނީ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން [illegible]، އިންސާފީ ހައްޤުތަކަށް ފުރިހަމައަށް ޙުރުމަތްތެރިވެ [illegible]، [illegible] އަވަހަށް [illegible]، ކުއްޖާ [illegible] އަމަލުގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ މިނަން [illegible] މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމަކާ ނުލައި، ކުއްޖާގެ އާއިލާއާއި މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުމާއެކު ކުއްޖާ އިސްލާހުކޮށް، ކުއްޖާ [illegible] މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ [illegible] [illegible] އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް އިސްކަންދިނުން؛

(ޑ) ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ކޮންމެ އިދާރާއަކުންވެސް، ކުޑަކުދިންގެ [illegible] ޤާނޫނު ހިނގައި ތަންފީޒުކުރުމުގައި، މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް [illegible] ތަމްރީނު [illegible] [illegible] ފަރާތްތަކާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

(ޒ) ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައިވާ ކުދިންނާއި އަރައިގަންނަ ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި އެކުދިން [illegible] [illegible]، މުޖުތަމަޢުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

(ޓ) ކުޑަކުދިން ބަންދުކުރުމަކީ، އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން ކުރެވޭ [illegible] ކަމުގައި ކަނޑައެޅުމާއި، އެކުދިން ބަންދުކުރާ ތަންތަނުގައި [illegible] ކަންކަމާއި، އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅުން؛

(ޔ) ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން އެ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ދައުލަތުން [illegible] ކަންތައް [illegible] [illegible] ބައިނަލްއަޤުވާމީ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

ގޮތުގެމަތިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަންފީޒުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު އެކުލަވާލުން.

ޤާނޫނު މާނަކުރުން

3. (ހ) މި ޤާނޫނު މާނަކުރަންވާނީ، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައާއި، ތަރުޖަމާކުރުމުގައާއި ތަންފީޒުކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގެ ކޮންމެ މާއްދާއެއްވެސް މާނަކުރަންވާނީ، ކުޑަކުދިންނަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް އެންމެ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ލިބިދެވޭނެ އަދި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފައިދާކުރުވަނިވި ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން މާނަކުރުމުގައި، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއާއި، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމާ ގުޅޭގޮތުން ޢަމަލުކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާއި، [illegible] ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ މުޢާހަދާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި، އިންސާނީ ޝަރަފާއި ހަމަހަމަކަމާއި މިނިވަންކަމަށް ބިނާކޮށް އުފެދިފައިވާ، ހުޅުވިފައިވާ ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢުގައި ޤަބޫލުކުރާ އުސޫލުތައް ނަގަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ހިމެނޭ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ކަމަކާ ދިވެހިރާއްޖެއިން [illegible] ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

ދެވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ އަސާސްތައް

ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ
އަސާސްތައް މުޅި ޤާނޫނުގެ
މައްޗަށް ހިނގުން

4. ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމާ ގުޅޭގޮތުން މި ބާބުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަސާސްތައް، މުޅި ޤާނޫނުގެ މައްޗަށް ހިނގާނެއެވެ.

ތަފާތުނުކުރުން

5. ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި، އެކުއްޖާގެ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންގެ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާގެ ނަސްލަށް، ނުވަތަ ކުލައަށް، ނުވަތަ ޖިންސަށް، ނުވަތަ ބަހަށް، ނުވަތަ ސިޔާސީ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ވިސްނުމަކަށް، ނުވަތަ އުފަންވި ޤައުމަކަށް، ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީ ނިސްބަތަކަށް ނުވަތަ މާލީ ފުދުންތެރިކަމަކަށް، ނުވަތަ ސިއްޙީ ޙާލަތަކަށް، ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައިވާ ނުކުޅެދުންތެރިކަމަކަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ކަމަކަށް ބިނާކޮށް ތަފާތުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އިސްކަންދިނުން

6. އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކާއި އެފަދަ ޚިދުމަތްދޭ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާއި، ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކާއި، ދައުލަތުގެ އެނޫންވެސް މުއައްސަސާތައް ހިމެނޭ ގޮތުން، އެއްވެސް ފަރާތަކުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކާގުޅޭ ކަމެއް ނިންމުމުގައި އެންމެ ބޮޑު އިސްކަމެއް ދޭންވާނީ، އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފައިދާވާ ގޮތަށް އެކަމެއް ނިންމުމަށެވެ.

އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އެޅުން

7. ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، އެކުއްޖާ ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ޢަމަލުގެ ކުށުގެބޮޑުމިނާއި، ވަރައިގެންވާ އެންމެހައި ބާވަތްތަކާއި، އެކުއްޖާއަށް ތަޢުލީމީ ގޮތުންނާއި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންނާއި އެނޫންވެސް ގޮތްގޮތުން ލިބިދިނުން މުހިންމު ފަސޭހަތަކާއި ފުރުޞަތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކުއްޖާއާމެދު އަޅަންވާނީ ކަމާ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅެކެވެ.

ދައުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އެހެން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ބާރުއެޅުން

8. (ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި ވީވަރަކުން ބަލަންވާނީ، ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ދައުވާ އުފުލުމުގެ ބަދަލުގައި، އެކުއްޖާގެ އާއިލާއާއި މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުމާއެކު ކުއްޖާ އިސްލާހުކުރުން، ކުއްޖާ ހެޔޮގޮތުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށްޓަކައި އެޅެންހުރި އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް އިސްކަންދީ، މި ޤާނޫނުގެ އަށްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން މި ޤާނޫނުގެ އަށްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކާމެދު އަޅާ ޑައިވަރޝަންގެ ކޮންމެ ފިޔަވަޅެއްވެސް ވާންވާނީ، ކުއްޖާގެ އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިން، އަދި ކުއްޖާއަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އެންމެހައި ޤާނޫނީ ރައްކާތެރިކަމާއި ލިބިދޭ ގޮތެއްގެމަތިން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ކަމުގައެވެ.

9. **ކުއްޖާއާގުޅޭ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްޤު ލިބިދިނުން**

(ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުއްޖަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި ގޮތެއް ނިންމާއިރު، އެ ނިންމުމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ނިންމުމާމެދު ކުއްޖާ ދެކޭގޮތް ހާމަކުރުމުގެ ހައްޤު، ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ކޯޓަށް ދަޢުވާއާއި އުފުލާ ޝަރީޢަތުގައި، ޤާނޫނީ ވަކީލެއް މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ ކުއްޖާ އަމިއްލައަށް އެ މައްސަލައާމެދު ކުއްޖާ ދެކޭގޮތް ނުވަތަ ބުނަން ބޭނުންވާ އެއްޗެއް ބުނުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ހިނގާ އެއްވެސް ޖިނާއީ މަރުޙަލާއެއްގައި ނުވަތަ އެހެން އިދާރީ ފިޔަވަޅަކާމެދު ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ އެއްޗަކަށް ބަރުދަން ދިނުމުގައި، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ވިސްނުން ތަރައްޤީވެފައިވާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

10. **ލަސްކުރުމަކާ ނުލައި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުން**

ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ކަންކަން ނިންމަންވާނީ، ލަސްކުރުމަކާ ނުލައި އަދި ލަސްވުމަކަށް ފުރުޞަތު ނުދެއްވައި ވީ އެންމެ އަވަސް މިނެއްގައެވެ.

11. **ކުށެއް ނެތް ކަމަށް ބެލުން**

ކޮންމެ ކުއްޖަކުވެސް، ކުށެއްކޮށްފިކަމަށް، އެކަށީގެންވާ މިންވަރުގެ ޝައްކެއްނެތި، ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުނުވާހާހިނދަކު ކުށެއްނެތް ކުއްޖަކު ކަމުގައި ބެލުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާ ކުއްޖެކެވެ.

12. **ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމަކީ އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅު ކަމުގައިވުން**

ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުއްޖަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެޅޭ ފިޔަވަޅުގެ ގޮތުން އޭނާ ހައްޔަރުކުރަންވާނީ ނުވަތަ ބަންދުކުރަންވާނީ އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅުގެ ގޮތުންނެވެ. އަދި

އެފަދައިން އެކުއްޖަކު ހައްޔަރު ނުވަތަ ބަންދުކުރަންވާނީ، އެ ހާލަތެއް ލާޒިމުކުރާ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކަށެވެ. އަދި ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުކުރުމަށް ނިންމާ ހާލަތުގައި، އެ ނިންމުމަކީ ކުއްޖާގެ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ގަވާއިދުން މުރާޖަޢާކުރެވޭ ނިންމުމަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

ތިންވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމާ ދުރުކުރުން

ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމާ ދުރުކުރުމަށް އޮތް ދައުލަތުގެ ޒިންމާ

13. (ހ) ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމުން ރައްކާތެރިކޮށް ދުރުހެލިކުރުވުމަށްޓަކައި، ކަމާބެހޭ ދިރާސާތަކުގެ އަލީގައި، ސިޔާސަތުތަކާއި ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ޕްލޭން އަދި ސްޓްރެޓެޖީއެއް އެކުލަވާލައި، ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ދައުލަތުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމުން ރައްކާތެރިކޮށް ދުރުހެލިކުރުވުމަށްޓަކައި ކަމާބެހޭ ސިޔާސަތުތައް އެކުލަވާލައި، ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ އެހީތެރިކަމާއި ޚިދުމަތްތައް ލިބިދިނުމަށްޓަކައި، ކޮމިއުނިޓީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެންޓަރުތަކާއި، ރިކްރިއޭޝަން ފެސިލިޓީތައް ހިމެނޭގޮތުން، ދައުލަތުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުމުރަށްވުރެ ދަށު ކުދިންގެ ތެރެއިން ކުށަކަށް އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ދީ، އެކުދިން ކުށްކުރުމުން ރައްކާތެރިކޮށް ދުރުހެލިކުރުވުމަށްޓަކައި އަޅަންޖެހޭ އަވަސް ފިޔަވަޅުތައް، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަޅައި ހިންގަން އިންތިޒާމުތައް ސަރުކާރުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުމާއެކު ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން

14. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުޑަކުދިންނާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތައް ދައުލަތުން އިންތިޒާމުކުރާނީ، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގެ އިތުރުން މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުމާއެކުގައެވެ. އެގޮތުން، އެފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގާނީ، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވެވޭނެ ގޮތަށެވެ.

(1) ކުއްޖާއާއި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާ؛

(2) ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތަކަށް މަސައްކަތްކުރާ މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތައް؛

(3) ކުޑަކުދިންނާއެކު ހިލޭ ސާބަހަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް؛

(4) މުޖުތަމަޢުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އެނޫންވެސް ފަރާތްތައް.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި ހިންގާ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމުގައި އިސްކަންދޭންވާނީ، ކުޑަކުދިންނަކީ މުޖުތަމަޢުގެ އުފެއްދުންތެރި ބައިވެރިއަކަށްވެ، މުޖުތަމަޢަށް އަހުލުވެރިވުމުގެ މަރުޙަލާ ކާމިޔާބުކަމާއެކު ކަޑައްތުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމެވެ. އަދި އެ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި، ވިޔަފާރީ ފަރާތްތަކާއި، ފަންނީ ތަމްރީނު މަރުކަޒުތަކާއި، ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތަކާއި، އުމުރުފުރައިގެ އެކުވެރިންނާއި، މުޖުތަމަޢާއި، އާއިލާގެ އެއްބާރުލުމާ އެކުގައި ހަރަކާތްތެރިކުރުވުމަށެވެ.

މީޑިއާގެ ދައުރު

15. (ހ) ކުށްކުރުމުން ކުޑަކުދިން [illegible] [illegible]، [illegible] ކުދިންގެ ހައްޤުތައް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީޑިއާގެ [illegible] [illegible] ބައިވެރިވެވޭނެ [illegible].

(ށ) ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ކުޑަކުދިން [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކުގެ ޚަބަރު ޝާއިޢުކުރުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އިސްކަންދީ، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު [illegible] ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމުގެ ގޮތުން، މީޑިއާގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމަތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނު އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިނިސްޓްރީގެ ލަފާގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް މީޑިއާ ކައުންސިލުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހޭ ކުއްޖެއްގެ ޒާތީ މައުލޫމާތު ހާމަނުކުރުމަށާއި ކުއްޖާއާ ގުޅުންހުރި ކޭސްތަކާގުޅޭ މައުލޫމާތެއް ސީދާ އަދި ނުސީދާ ހާމަކުރުމުގެ ތެރޭގައި ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން އެނގިގެންދާނެފަދަ ގޮތަކަށް ކުއްޖާގެ މައުލޫމާތު ޕްރިންޓް މީޑިއާގައި، އިލެކްޓްރޯނިކް މީޑިއާގައި ނުވަތަ އިންޓަރނެޓުގައި ހާމަކޮށްދެންނުވާނެއެވެ.

(ބ) ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށްތަކާގުޅޭ މައުލޫމާތު ރިޕޯޓުކުރާއިރު، އެއްވެސް މީހަކު އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުވުމުގެ ކުރިން ކޮށްފައިވާ ކުށަކާގުޅޭ މައުލޫމާތު ހާމަކޮށްދެންނުވާނެއެވެ.

ތައުލީމުދިނުން

16. (ހ) ކުށްކުރުމުން ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކޮށް ދުރުހެލިކުރުވުމަށާއި އެކުދިން ހެޔޮގޮތުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަހުލުވެރިކުރުވުމަށް ހިންގަންޖެހޭ ތައުލީމީ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ދީނުންވެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި، ތައުލީމުދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ޢާއިލާތަކާއި، މުޖުތަމަޢާއި، އަދި ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމުގައިވާ ކުދިންނާއި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުދިންނަށް ހާއްސަކޮށް ފަރުވާކުރެވިފައިވާ ތައުލީމު ދިނުން އިންތިޒާމު، ދައުލަތުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ސިކުނޑިއާއި ވިސްނުން ތަރައްޤީވާފަދަ، އެހެން މީހުންނާ ގުޅިގެން އުޅުމާއި، ރަނގަޅު ނިންމުންތައް ނިންމާނެގޮތް ހުނަރު ދަސްކުރުމުގެ ފަރުވާއާ ތައުލީމު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ނ) އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ބަންދެއްގައި ކުއްޖަކު ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތެއްގައިވެސް ހުއްޓުމެއް ނެތި ކުއްޖާގެ އުމުރުފުރާ އެއްވަރަށް ކުއްޖާއަށް ތައުލީމު ލިބުމުން ދިއުމުގެ ފުރުސަތު، ކުއްޖާ ބަންދުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތުން ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ހިމެނޭ މުއައްސަސާތައް

ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް

17. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ކުޑަކުދިން ކުރާ ޤާނޫނާ ހިލާފު ޢަމަލުތަކާގުޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ކުޑަކުދިންގެ މަންފާއަށްޓަކައި މަސައްކަތްކޮށްދީ، އެކުދިން ހެޔޮގޮތުގައި މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫޢަކުރުވުމުގައި އިސް ދައުރެއް އަދާކުރާނެ އިދާރާގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި 'ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް' ގެ ނަމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް އުފެދޭނީއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އުފެދުމާއެކު، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ ދަށުން ހިނގަމުންއައި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓްގެ މުވައްޒަފުންގެ ދަށުގައި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރި އެންމެހައި މުދަލާއި، ފައިސާއާއި، ވަސީލަތްތަކާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓަށް އެކަށައަޅައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ފައިސާއާއި، އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އެ ޔުނިޓަށް ލިބިދީފައިވާ ހައްޤުތަކާއި، މަންފާތަކާއި، އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުންނާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އެ ޔުނިޓުން އުފުލަންޖެހޭ އެންމެހައި އިލްތިޒާމުތައް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފެދޭ ޑިޕާޓްމަންޓަށް ބަދަލުވާނީއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓުގައި މަސައްކަތްކުރާނީ، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ، އަދި އެކަމަށް ހާއްސަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓް ހިނގަމުންދާނީ، މިނިސްޓަރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ.

ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް

18. ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންގެ މައްސަލަތައް ފުލުހުން ހުށަހެޅުމުން، އެކުދިންގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކާ ގުޅިގެން ކޯސް ވަޢުޡުކުރުމާއި، އަދި އެކުދިން އިޞްލާޙުކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ރީހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ހިންގުން؛

(ށ) ތަޙްޤީޤީ މަރުޙަލާގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރެވޭ ކުދިންނާއި، ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުދިންގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރުން؛

(ނ) ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމަށް މަގުފަހިވާ ސަބަބުތައް ދެނެގަތުމަށް ކުރަންޖެހޭ ދިރާސާތައް ކުރުން؛

(ރ) ކުޑަކުދިން ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިކުރުމަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކާ ގުޅިގެން ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިނގާ ޑައިވަރޝަންގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސިންގ ހަދައި ހިންގުން؛

(ޅ) ކުށަށް އަރައިގަންނަ ކުދިން އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ހިންގަންޖެހޭ ރީހެބިލިޓޭޓިވް ޕްރޮގްރާމްތައް ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުގެ ބައިވެރިވުމާއެކު ހަދައި ހިންގުން؛

(ކ) ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޙަރަކާތް މޮނިޓަރުކުރުން އަދި ބަންދުކުރާ ތަންތަން މޮނިޓަރުކުރުމުގެ ނިޒާމެއް އެކުލަވާލައި ގަވާއިދުން މޮނިޓަރުކުރުން؛

(އ) ޑިޕާޓްމަންޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ކުށުގެ ވައްތަރު ހުށަހެޅިފައިވާ ނުވަތަ ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ފެންނަ ކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ނަފްސާނީ އަދި އިޖްތިމާޢީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ އަދި ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައި ކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާއި މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ބެލުން؛

(ވ) ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުޑަކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކޮށް، އެކުދިންނާމެދު ޙިފާޡަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަށް ދެނެގަން އެފަރާތްތަށް ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތައް ހަދައި ހިންގުން؛

(މ) މުޖުތަމަޢުގައި ކުޑަކުދިން ކުށްކުރަން ދިމާވާ ސަބަބުތައް ދެނެގަތުމުގެ ގޮތުން ދިރާސާތައް ކުރުމާއި، މި މަޢުލޫމާތު ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކުރުން.

(ފ) ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސް ހިސާބު އެއްކުރުމާއި، ކަމާބެހޭ ޑޭޓާބޭސްއެއް ޤާއިމުކުރުމާއި ބެލެހެއްޓުން؛

(ދ) ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމަށް މުޖުތަމަޢު އަހުލުވެރިކުރުމުގެ ގޮތުން ހޭލުންތެރިކުރުވުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛

(ތ) ބައިނަލްއަޤުވާމީ މިންގަނޑުތަކާއި، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމަށް ކަމާބެހޭ ދާއިރާތަކުގެ އަހުލުވެރިކުރުވުމުގެ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛

(ލ) ކުށްކުރާ ކުދިންގެ ތެރެއިން މުޖުތަމަޢުން އެކަހެރިކުރަންޖެހޭ ކުދިންނަށް ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމާއި، މިފަދަ ކުދިން ބަލަހައްޓާނެ މަރުކަޒުތައް ޤާއިމުކޮށް، އެ މަރުކަޒުތައް ހިންގައި، ބެލެހެއްޓުން.

19. ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ފުލުހުން

(ހ) ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާނީ، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގައި ޤާއިމުކުރާ، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވިގެންވާ ޑިޕާޓްމަންޓުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓްގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް [illegible]، އަދި އެކަމަށް ޚާއްޞަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ފުލުހުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓް ޤާއިމުކުރެވިފައި ނުވާ ރަށްރަށުގައި، އެ ރަށްރަށުގައި ހުންނަ ފުލުހުންގެ ތަޙުވީލުގައި، ކުޑަކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ތަމްރީނާއި ހުނަރާއި އިރުޝާދު ލިބިފައިވާ، ފުލުހުންގެ ތެރެއިން ކަނޑައެޅޭ، [illegible] [illegible] [illegible] ކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓް ޤާއިމުކުރެވިފައި ނުވާ ރަށްރަށާއި، އަދި ފުލުހުންގެ މަރުކަޒެއް ޤާއިމުކުރެވިފައިނުވާ ރަށްރަށުގައި އެ ކައިރީގައިވާ ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކުން އެކަށީގެންވާ ހަމަ ފިޔަވަޅު ނެގުމަށް

ލިބޭނެ އިންތިޒާމުތައް ޤާއިމުކޮށް، ހިދުމަތް ހޯދާނެ ގޮތުގެ މައުލޫމާތު ރަށު ކަށަވަރުކޮށް ގުދުވެރިކޮށް އާންމުންނަށް އަންގައިދޭންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ޕްރޮސީޖަރުން

20. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާކުރާ ގުޅޭގޮތުން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރާނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގައި ޤާއިމުކުރާ އެކަމަށް ޚާއްޞަ ޔުނިޓަކުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޔުނިޓުގައި މަސައްކަތްކުރާނީ، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ، އަދި އެކަމަށް ޚާއްޞަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ދެ ޖިންސުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނެވެ.

ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ކޯޓު

21. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމަށްފަހު، ކުޑަކުދިން ކުރާ ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްކަމުގައިވިޔަސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ޤާއިމުކުރާ ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޞާޞްގެ ދަށުން، ކުޑަކުދިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް ޑްރަގް ކޯޓުން ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނުވާނެއެވެ.

(ނ) [illegible] މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ [illegible]

(1-ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހިނގާ ޝަރީޢަތްތަކާއި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި ހިނގާ ޝަރީޢަތްތަކެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(2-ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) އާއި އެހެން އޮތްކަމުގައިވިޔަސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 163-1 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް [illegible] ޝަރީޢަތްތައް ހިނގުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނުވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި، (ށ) އާއި، (ނ) އާއި (-ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރީޢަތްތަކަކީ، ބޮޑެތި މީހުންގެ މައްޗަށް ހިންގާ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމާ ވަކިކުރެވިފައިވާ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ އަސާސްތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހިންގޭ ޝަރީޢަތްތަކެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ޅ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިނގާ ކުޑަކުދިންގެ ޝަރީޢަތްތައް އެ ކޯޓުތަކުގައި ހިންގަންވާނީ، ބޮޑެތި މީހުންނާ ވަކިން، ހަމައެކަނި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ ނިޒާމަކުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ އަސާސްތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ކ) ކުޑަކުދިން ކުރާ ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތައް މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބެލުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހައިކޯޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން

22. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ ކޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭގޮތުންނާއި ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމާ ގުޅޭގޮތުން އަދި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ދެ ޖިންސުގެ ފަނޑިޔާރުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ތަމްރީން މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަންފެށޭތާ 1 (އެކެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން

23. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައި ކޯޓެއްގައިވެސް ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުވެފައި ހުންނަންވާނީ، ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި މާޙައުލެއްގައި އެކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޝަރީޢަތްކުރާ ތަނާއި، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ހިންގުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅިފައި ހުންނަންވާނީ، ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި، އެކުދިންނަށް ފަސޭހައިން ވާސިލުވެވޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި، ޖުވެނައިލް ކޯޓާއި، ޑްރަގް ކޯޓާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށްޓަކައި އެފަދަ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) ފުރަތަމަ މަރުޙަލާ އަދި އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާތަކުގައި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ ކޯޓުތަކުގައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި މާޙައުލެއްގައި އެކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގޭނެ އިންތިޒާމުތައް ޤާއިމުކުރުން، ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ޝަރީޢަތްތައް ކުރަމުންދާ މި އިންތިޒާމުތަކުގެ ތެރެއިންކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ބަލައި، ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

24. އުނިކޮށްފައި

ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރުންނާއި ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުން

25. (ހ) ޕްރޮބޭޝަންގައި ތިބޭ ނުވަތަ ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްލާ ކުޑަކުދިންގެ ކޭސްތައް ބަލައި، މޮނިޓަރކުރުމާއި، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ބަންދުގައި

ތިބޭ ކުޑަކުދިންނާގުޅޭ ކަންކަމުގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި އެކަމަށް ހާއްސަކުރެވިފައިވާ ޔުނިޓަކުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޔުނިޓުގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، ކުޑަކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ކުރިން ހާއްސަ ތަމްރީނު ލިބިފައިވާ، އެކަމަށް ހާއްސަ [illegible] ފުލުހުންނެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ޝަރީޢަތުން މައްސަލަ ބަލައި ފިޔަވަޅު އަޅާ ހާލަތުގައި ޕްރޮބޭޝަނުގައި ދޫކުރެވޭ ކުދިން މޮނިޓަރކުރުމާއި އެކުދިން ޕްރޮބޭޝަނުގެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާތޯ ބެލުން ބަލައި، އެކަށީގެންވާ މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުން އަދި [illegible] ޕްރޮބޭޝަން ރިޕޯޓް ތައްޔާރު ކޯޓުގެ ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރުން އައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރުންގައި ތިބޭ [illegible] ޖުވެނައިލް ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރުން ހިމެނެންޖެހޭނެއެވެ.

26. ކުޑަކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަކީ ހާއްސަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައިވުން

(ހ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މުއައްސަސާތަކުގައި، އެކި ހައިސިއްޔަތުން ކުޑަކުދިންނާ މުއާމަލާތްކޮށް، އެކުދިންގެ މައްސަލަ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ހައިސިއްޔަތަކުން އެކުދިންގެ މައްސަލަ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަކީ، ކުޑަކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ހާއްސަ ތަމްރީނާއި ހުނަރާއި އިލްމު ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި، މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މުއައްސަސާތަކުގައި މުވައްޒަފުން ތަމްރީނުކުރުން، އަދި އެފަދަ މުވައްޒަފުންގެ ޤާބިލިއްޔަތު ގަވާއިދުން މުރާޖަޢާކުރުމާއި، ވަޒަންކުރުން [illegible] އެ މުއައްސަސާތަކުން ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިންތިޒާމުތައް، މި ޤާނޫނު އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއްގައި ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ. އަދި އެކަން އެގޮތުން މުއައްސަސާތަކުން ހަމަޖެއްސާކަން، މިނިސްޓަރު ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މުއައްސަސާތަކުގައި، އެ ހައިސިއްޔަތުން ކުޑަކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކުރުން، އެކުދިންގެ މައްޗަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ހައިސިއްޔަތަކުން އެކުދިންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދެވޭ ތަމްރީނާއި އިރުޝާދު ވާންވާނީ، ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އުސޫލުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ތަމްރީނާއި އިރުޝާދު ކަމުގައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުވެގެންދާ މިންވަރު ބެލުމަށްޓަކައި، ކަންކަން ވިލަރެސްކުރުން ނިޒާމެއް، ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތައް ހިންގާނެގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓްރީން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު

ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުން

ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ އުމުރު

27. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ކުޑަކުދިން ކުށުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ އުމުރަކީ، އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރެވެ.

(ށ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ކުށްކުރި ހިނދުގައި ކުޑަކުއްޖެއް ކަމުގައިވާ ކުދިން ކުރާ ކުށްތަކާ ގުޅިގެން އެކުދިންގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމުގައި އިސްކަންދޭންވާނީ މި ޤާނޫނަށެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން، ކުޑަކުދިން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުމުގެ ގުޅޭގޮތުން އަމަލުކުރެވޭ އެންމެހައި ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގައި އެކުލެވޭ މި ޤާނޫނާ ތަޢާރުޟުވާ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު ބާޠިލުވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުމުރަށްވުރެ ހަގު އުމުރުގެ ކުދިންގެ ތެރެއިން، ޤާނޫނާ ހިލާފު އަމަލުތަކަށް ހުށަހެޅޭ ކުދިންނާއި ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބޭ ކުދިން، ކުށްކުރުމާ ދުރުހެލިކޮށް، އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ދީ، އެކުދިން ރިހެބިލިޓޭޓްކުރުމަށްޓަކައި އަޅަންޖެހޭ އަވަސް ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ނިޒާމެއް، މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއިން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ނިޒާމު، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށޭތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުއްޖެއް ކަމުގައި ބެލުން

28. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަކުން އެއްވެސް ފަރާތަކާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، އެފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްކަން ނުވަތަ އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހެއްކަން ޔަޤީންނުކުރެވޭ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، އެކަން ކަށަވަރުކޮށް ސާބިތުނުވާހާ ހިނދަކު، އެއީ ކުޑަކުއްޖެއް ކަމުގައި ބަލައި، މި ޤާނޫނުން ލިބިދޭ މަންފާ އެކުއްޖަކަށް ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ޤާނޫނާ ހިލާފުވި ކަމަށް ބެލެވޭ ކުޑަކުއްޖަކު ކުށުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ކުއްޖެއްކަން މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ކަނޑައެޅުމުގައި، އެކުއްޖެއްގެ އުމުރު ޔަޤީންނުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެކަން ކަށަވަރުކޮށް ސާބިތުނުވާހާ ހިނދަކު އެކުއްޖަކީ ކުށުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ކުއްޖެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

އުމުރަށް ބަލައި
ކުށްވެރިނުކުރުން
(ސްޓޭޓަސް އޮފެންސަސް)

29. ވަކި އަމަލެއް އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީ މީހަކު ކޮށްފިނަމަ ކުށެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭ އަމަލެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އަމަލު ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ހާލަތުގައިވެސް އެއީ ކުށެއް ކަމުގައި ބެލެވިގެންނުވާނެއެވެ.

ހަވަނަ ބާބު

ކުއްޖާގެ ހައްޤުތައް

ކުއްޖާގެ ހައްޤުތައް

30. ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަންނަނިވި ހައްޤުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައިވާ ކުއްޖަކާމެދު އެކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމާ ހަވާލުވެ ހުންނަ ފަރާތުން އެއްވެސް ސިފައެއްގައި، ރަޙުމުކުޑަ، ނުވަތަ ޖިންސީ، ނުވަތަ ބަދުއަޚްލާޤީ، ނުވަތަ ބޭއަދަބީ، ނުވަތަ ނާއިންސާނީ، ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ދަށު ދަރަޖައިގެ، ނުވަތަ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ އަދަބެއް ނުދިނުން ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިންގުން، އަދި އެހެން މީހަކު ހިންގުމަށް ނުދިނުން؛

(ށ) ކުއްޖާއަށް އެއްވެސް ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ހާނިއްކައެއް ލިބޭފަދަ އަދަބެއް ނުދިނުން ނުވަތަ ކުއްޖާއާމެދު އެފަދަ ޢަމަލެއް ނުހިންގުން؛

(ނ) ކުއްޖާ ދައްކަންޖެހޭ ޖޫރިމަނާގެ ނުވަތަ އުސޫލުތަކާއި ކުއްޖާގެ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ކަމެއް، އެގޮތުގައި ކުއްޖާ ބަންދުކުރުމަށް ވުރެން ހެޔޮ ގޮތެއް ނުހޯދުން؛

(ރ) ކުއްޖާގެ ޢުމުރާ ނުގުޅޭ މަސައްކަތްކުރުވުމަކީ ޢަމަލު ނުކުރުން؛

(ބ) ޤާނޫނު ހިފެހެއްޓުމާއި، ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިދާރީ ބާރުތައް ހިންގާ ފަރާތްތަކުން، ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ އިޖުރާއާތުގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ނުދިނުން؛

(ޅ) އެންމެ ފަހުގެ ވަސީލަތެއްގެ ގޮތުގައި މެނުވީ، ކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރުނުކުރުން؛

(ކ) ކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރުވާފައިވާ ތަނުގައި ފަރުވާތެރިކަމެއްގެ ގޮތުގައި ޒާތީ ބޭނުންތަކާއި، އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުން؛

(އ) ކުއްޖާ ބަންދުކުރެވޭ އެއް އަދި ހުރިހާ ވަސީލަތެއް އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ، އަދި އެ ދުވަސް ވަސީލަތެއް

ކަމުގައިވުމާއި، އެފަދަ ޙާލަތަކެއްގައިވެސް ކުއްޖާ ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތަކީ އެ ޙާލަތަކެއް ވާޖިބުކުރާ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަށް ކަމުގައިވުން؛

(ވ) ކުއްޖާ ހާޒިރުކުރެވޭ، ނުވަތަ ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ބަންދުކުރެވޭ ކޮންމެ ތަނެއްގައި، ކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި، އުފެދުމާއި، ޖިންސާ އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ކުއްޖާއާމެދު ޢަމަލުކުރުން؛

(މ) ކުއްޖާއާމެދު އެޅޭ ކޮންމެ ފިޔަވަޅެއްގައިވެސް ކުއްޖާއާމެދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފިޔަވަޅަކަށް ނުވުން؛

(ފ) ކުއްޖާގެ މިނިވަންކަން ވަގުތީގޮތުން ހިފެހެއްޓޭ ޙާލަތުގައި ނުވަތަ ކޯޓުގެ ނިންމުމަކާ އެއްގޮތަށް ކުއްޖާ ބަންދުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި، ކުއްޖާގެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ބޮޑެތި މީހުންނާ އެކު ބަންދުގައި ނުބެހެއްޓުމާއި، [illegible] ކުއްޖާ ބެހެއްޓުން؛ މިގޮތުން ކުއްޖާ އެއްތަނުން އަނެއް ތަނަށް ގެންދެވޭ ވަގުތުތަކާއި ކުއްޖާގެ މިނިވަންކަން [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކާއިންނާއި، [illegible] ކަސްރަތުކުރުމާއި، [illegible] ނިދުމާއި، ބޭސްފަރުވާކުރުމާއި، ތަޢުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތާއި [illegible] [illegible] ދެވެން؛

(ދ) ޤާނޫނާ ޚިލާފު [illegible] ކުރި [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކުރިކަމަށްވާ، ކުއްޖާ [illegible] ކަނޑައެޅުމަށް [illegible] ކުރުން؛

(ތ) [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ފަރާތްތަކުގެ [illegible] [illegible]، ކުއްޖާ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ބަލާ [illegible]

ފިޔަވައި އެހެން ބޮޑެތި މީހުންނާ ވަކިން، އަދި ދެ ޖިންސުގެ ކުދިން ވަކިން ދަތުރުކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް ގެންދިއުން؛

(ލ) ވަގުތީގޮތުންވިޔަސް ނުވަތަ އެއަށްފަހު ދާއިމީ ސިފައެއްގައިވިޔަސް މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓިފައިވާ ކުއްޖަކަށް، މުވާސަލާތީ ވަސީލަތްތަކާއި އާއިލީ ބައްދަލުވުންތައް މެދުވެރިކޮށް ގަވާއިދުން އެކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާއާ ގުޅުން ބޭއްވުމަށް މަގުފަހިވެފައިވުން، އަދި ކުއްޖާގެ އާއިލާއާ ބައްދަލުވުމުގެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމުގައި ބަދަލުކުރާނެގޮތުގެ ގަވާއިދެއް މި ޤާނޫނު ފާސްކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސް ތެރޭގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން އެކުލަވާލައި ބަދަލުކުރަން ފެށުން؛ މިގޮތުން އަޅާ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުގެ ތެރޭގައި ކުދިންގެ އާއިލާ ބައްދަލުވުން ބޭއްވުމަ ނުދިނުމާއި އާއިލާ އޮންނަ ގުޅުން ކަނޑާލަން ފަދަ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުތައް ނޭޅުން؛

(ގ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކުއްޖާއަށް ޤާނޫނީ ފަރާތާއި އިރްޝާދު ދީ، ކުއްޖާ [illegible] ދައުލަތުގެ ހަރަދުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމަށް ބޭނުންވާ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމުގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އަދި ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރަން ދައުރު ވަކިން ބަޔާންކުރުން؛

(ޏ) ޤާނޫން ތަންފީޛުކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކުއްޖާގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު [illegible] އެހެން ފަރާތެއްގެ އެހީތެރިކަން ލިބިދިނުން؛

(ސ) ކުއްޖާއާގުޅޭ ކަންކަން ނިންމުމުގައި، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އެންމެ އިސްކަންދިނުން؛

(ޑ) ކުއްޖާއާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ހަމައެކަނި ކުށުގެ ބާވަތާއި ބަރުދަނަށް ނުބަލައި، ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ، ފިކުރީ، ޖިސްމާނީ، އަދި އިޖުތިމާޢީ ދާއިރާތަކުގެ ތަރައްޤީ މުޖުތަމަޢުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތްކުރުން؛

(ޖ) ކުއްޖާގެ މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓިއްޖެނަމަ، އެ މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓިފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފަސްނުކޮށް ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތާއި ވަސީލަތްތައް ދައުލަތުން ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(ޗ) ފަރުވާތެރިކަމާއެކު ބެލުމަށްފަހު ޤާނޫނުން ހުއްދަކުރާ ބާވަތުގައި މެނުވީ ކުއްޖާގެ ޒާތީ މިނިވަންކަމަށް ހުރަސްއެޅޭނެ ކަމެއް ނުކުރުމާއި، އެ ބާވަތުގައިވެސް އެކަން ކުރެވެނީ، ބޭނުންވާ އެންމެ ކުޑަމިނަށް ކަމުގައިވުން؛

(ޙ) ކުއްޖާއާމެދު ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ހިސާބުން ފެށިގެން [illegible] [illegible] ނިޒާމުގެ އެންމެހައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible]، ކުއްޖާގެ މައުލޫމާތު ހާމަނުކުރުމާއި ކުއްޖާއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާއަކީ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible]، ނުވަތަ [illegible] މީޑިއާގައި ނުވަތަ އިންޓަރނެޓުގައި ހާމަނުކުރުން؛

(ޚ) ބަންދުގައި ތިބޭ އަންހެން ކުދިންނަށް އެކުދިންގެ އަމިއްލަ ބޭނުންތަކާއި މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހާއްޞަ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާއި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްޞަ ޚިދުމަތްތަކާއި ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(ޛ) ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުންނަ ކުދިންނަށް ހާއްޞަ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާއި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްޞަ ޚިދުމަތްތަކާއި، ފަރުވާއާއި ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(ޜ) ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުންނަ ކުދިންނާއި އަދި ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރިކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ކުދިންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ހަތްވަނަ ބާބު

ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ފިޔަވަޅުތައް

ކުޑަކުއްޖަކާމެދު ފިޔަވަޅު
އެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވީ
ކަންކަން

31. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުޑަކުއްޖަކު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއެއްގެ ޙިރާސަތަށް ފުރަތަމަ ބައްދަލުވާ ހިނދު ނުވަތަ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅޭ ހިނދު، މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި އުސޫލުން ބާވަތްތަކުގައި، އެކުއްޖާއާމެދު އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނީ، އެކުއްޖާއަކީ ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ ކިހާ މިންވަރެއްގެ ނުރައްކަލެއް އޮތް ކުއްޖެއްތޯ ބެލުމަށްޓަކައި، އެކުއްޖާގެ ރިސްކް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ރިސްކް އެސެސްމަންޓަކީ، ކުއްޖާއާމެދު ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކޮށް، ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ނިންމުމަށްޓަކައި ކުރެވޭ އެސެސްމަންޓެކެވެ.

(ނ) ކުއްޖާ ކުރިކަމަށް ބެލެވޭ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް، އެކަން ތެދުވެރިވާން ދިމާވި ސަބަބު އެ ހިނދުން އެހިނދަށް ދެނެގަނެވޭން އޮތް ކަމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ޢަމަލަކީ، އޭގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލާއިރު، ކުޑަ ކަމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެކުއްޖާއަކީ ކުއްޖާ މުޖުތަމަޢަށް ދޫކޮށްލައި ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ އިތުރު ފުރުޞަތެއް ނެތް ކުއްޖެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނަމަ، އެކުއްޖާއާމެދު ޢަމަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުޑަކުއްޖަކު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއެއްގެ ޙިރާސަތަށް ބައްދަލުވާނީ އެކުއްޖާ ކުށެއް ކުރަނިކޮށް ކަމުގައިވެފައި، އެ ކުށަކީ، އޭގައި އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް އެކުލެވޭ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެއީ ކުޑަކުއްޖަކު ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެއީ، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އެކުއްޖާ ހިނދުން އެ ހިނދަކަށް ހައްޔަރުކުރަންޖެހޭ ބާވަތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ)

ގައި ބަޔާންކުރާ އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަކާ ނުލައި، ކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރުވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ޙާލަތުގައިވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަށް އަމަލުކުރުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ ރިސްކް އެސެސްމަންޓު ހެދުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިން؛

(2) ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއަށް ކުއްޖާ ހުށަހެޅިފައިވާ ބާވަތް؛

(3) މީގެ ކުރިން ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުއްޖާއާމެދު ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާނަމަ، އެކަން؛

(4) ކުއްޖާގެ ޖިސްމާނީ، ނަފްސާނީ އަދި ސިއްޙީ ޙާލަތު.

ދަރަޖަކުރުން

32. މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ރިސްކް އެސެސްމަންޓްގެ ނަތީޖާ ދަރަޖަކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

(ހ) ކުއްޖާ ކުރި އަމަލުގެ ބާވަތާއި އޭގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލާއިރު، އެ އަމަލަކީ، ޖިނާއީ ކުށެއް ނުވަތަ އެއް އަހަރަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބެއް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ކުޑަ އަދަބެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި ކުއްޖާ އެފަދަ ކަމެއް ތަކުރާރުނުކުރާނެ ކަމަށް ބެލެވޭން އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އެކުއްޖާއަކީ އެކުއްޖާ މުޖުތަމަޢަށް ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ކުރަން އަޅައިގަތުމުގެ އިތުރު ފުރުސަތެއް ނެތް ކުއްޖެއް ކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާ ކުރި އަމަލުގެ ބާވަތާއި އޭގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލާއިރު، އެ އަމަލަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އަމަލެއް ކަމުގައި ނުވާނަމަވެސް، އެކުއްޖާ އެފަދަ އަމަލެއް ތަކުރާރުކޮށްފާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، ނުވަތަ އެކުއްޖާއަށް ނަސޭހަތް ނުވަތަ އިންޒާރެއް ނުދީ ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އެކުއްޖާ ކުރަން އަޅައިގަތުމުގެ ކުޑަނަމަވެސް ފުރުސަތެއް އޮތް

ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެކުއްޖާއަކީ ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ނުރައްކަލެއް އޮތް ކުއްޖެއްކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖާ ކުރި ޢަމަލުގެ ބާވަތާއި އޭގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލާއިރު، އެ ޢަމަލަކީ، ކުޑަ ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި/ނުވަތަ އެކުއްޖާ އެފަދަ ކަމެއް ތަކުރާރުނުކުރާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އަދި/ނުވަތަ އެކުއްޖާއާމެދު ފިޔަވަޅެއް ނާޅައި ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އެކުއްޖާ ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ކުޑަ ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެކުއްޖާއަކީ ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ނުރައްކަލެއް އޮތް ކުއްޖެއްކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުއްޖާ ކުރި ޢަމަލުގެ ބާވަތާއި އޭގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލާއިރު، އެ ޢަމަލަކީ، ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެކުއްޖާ އެފަދަ ކަމެއް ތަކުރާރުކުރާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އަދި އެކުއްޖާއާމެދު އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް ނާޅައި ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، އެކުއްޖާ ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑު ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެކުއްޖާއަކީ ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކާ ބޮޑު ކުއްޖެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

ފިޔަވަޅެއް ނާޅައި ދޫކޮށްލުމާއި
ނަސޭހަތްދިނުމާއި އިންޒާރުދިނުން

33. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ނުވަތަ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި، އެކުއްޖެގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައިދާ ހުރި ގޮތަކީ، ފުރުޞަތު ދިނުމަކަށްވާނަމަ، އަންނަނިވި ގޮތްތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ތަޙުޤީޤުކުރާ އިދާރާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ފިޔަވަޅެއް ނާޅައި ދޫކޮށްލުން؛
(2) އަނގަބަހުން ނަސޭހަތް ދިނުން؛
(3) ނުރަސްމީ އިންޒާރެއް ދިނުން؛
(4) ރަސްމީ އިންޒާރެއް ދިނުން؛
(5) ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސިންގ ބޭއްވުން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި، އެކުއްޖާއާމެދު އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އެފަދަ ފުރުޞަތެއް ދިނުމުން

އެދި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ހަދާ ރިސްކް އެސެސްމަންޓްގައި ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(1) ފިޔަވަޅެއް ނާޅައި ދޫކޮށްލުން؛

(2) އަނގަބަހުން ނަސޭހަތް ދިނުން؛

(3) ނުރަސްމީ އިންޒާރެއް ދިނުން؛

(4) ރަސްމީ އިންޒާރެއް ދިނުން؛

(5) ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސިންގ ބޭއްވުން.

(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ނަސޭހަތާއި އިންޒާރު ދޭނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް، ނަސޭހަތާއި އިންޒާރުދިނުމުގައި އަމަލުކުރަންވީ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އަށްވަނަ ބާބު

ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމު

ޑައިވަރޝަންގެ މަޤްޞަދު

34. ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ ބަދަލުގައި ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން، އަދި ރުޖޫޢީ އިންސާފުގެ ފަލްސަފާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ މަޤްޞަދަކީ އަންނަނިވި ކަންކަމަށް މަގުފަހިކުރުމެވެ.

(ހ) ޢާންމު ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއަށް ކުއްޖާ ވަނުމުގެ ސަބަބުން ކުއްޖާއަށް ކުރާ ނޭދެވޭ އަސަރުތަކުން ދުރުހެލިކުރުވުން؛

(ށ) ކުއްޖާ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ހެދިބޮޑުވުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، ޝަޚްޞީ ޒިންމާ އުފުލުމަށް ބާރުއެޅުން؛

(ނ) ކުއްޖާ ހެޔޮގޮތުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ އައިސް، މުޖުތަމަޢުގައި ބިނާކުރަނިވި ދައުރެއް އަދާކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން؛

(ރ) ކުއްޖާ ކުރި އަމަލުގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވި ގެއްލުމަށް ޒިންމާވާން ބާރުއެޅުން؛

(ބ) ކޮންމެ ކުއްޖަކީވެސް ޚާއްޞަ ޢާއިލާއެއްގައި ހުންނާނެ، ޚާއްޞަ ބޭނުންތަކެއް ހުންނާނެ ކުއްޖެއް ކަމުގައިވާއިރު، އެއިން ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ޙާލަތަކެއް ވަކިން [illegible] ފިޔަވަޅު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތަށް ހޯދުން؛

(ޅ) ކުއްޖާގެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤު [illegible]، [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] އަސަރު ކުއްޖާއަށް [illegible] ފުރުޞަތު ދިނުން؛

(ކ) ކުއްޖާގެ ޢަމަލުގެ [illegible] މި [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަގު ފަހިކުރުން؛

(އ) އެ ޢަމަލު ހިންގި ކުއްޖާއާއި އެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތާ ނުވަތަ ފަރާތްތަކާ [illegible]، [illegible] [illegible] ފުރުޞަތު ދިނުން؛

(ވ) ކުއްޖާ ކުށް ތަކުރާރުކުރުމާ ދުރުހެލިކުރުވުން؛

(މ) ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކުރި ކުށުގެ ޒިންމާ [illegible] ހިއްސާކުރުވުން.

ޢާންމު އުސޫލު

35. (ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުދިންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ކޮންމެ މަރުޙަލާއެއްގައިވެސް އިސްކަންދޭންވާނީ ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލުމަކާ ނުލައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙައްޤުތައް [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގެމަތިން އެންމެ ފުރަތަމަ ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން މުޖުތަމަޢުގެ މެދުގައި [illegible] ފިޔަވަޅު އެޅުމަށެވެ.

(ށ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވިކަމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލައެއް އެއީ މަރުޙަލާއިން އެހެން މަރުޙަލާއަކަށް ބަދަލުކުރަންވާނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުން ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަނަށް ފޮނުވުމުގެ ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހުގައެވެ. އަދި އެފަދައިން ނިންމާ ނިންމުމުގެ ސަބަބުތައް ލިޔުމުން ބަޔާންކޮށް ކުއްޖާއަށާއި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށް ދަންނަވާނެއެވެ.

ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުތައް

36. (ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން އަންނަނިވި ފިޔަވަޅުތައް އެޅިދާނެއެވެ.

(1) ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށް ވީ ކުއްޖާ، އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތުގެ ކިބައިން ލިޔުމުން ނުވަތަ އަނގަބަހުން މަޢާފަށް އެދުން؛

(2) ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަކަށް ތަޢުލީމުދޭ މަރުކަޒަކަށް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ދިއުމަށް ކުއްޖާއަށް އެންގުން؛

(3) ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަކަށް ކުއްޖާގެ އާއިލާ އަދި/ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާއާއި ނުވަތަ ބަލަދުވެރިޔާއާއި ވަގުތު ހޭދަކުރުމަށް އެންގުން؛

(4) ކުއްޖާގެ އުޅުމަށް ހެޔޮ ބަދަލު އަންނާނެ ފަދަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭ ގޮތަށް ކުއްޖާގެ އުޅުން ގެންގުޅުން ކުއްޖާއި އޭނާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ބަލަދުވެރިޔާއާ ދެމެދު ވެވޭ އެއްބަސްވުމަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރަން ކުއްޖާއަށް އެންގުން؛

(5) ކުއްޖާގެ އުޅުން މޮނިޓަރުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަކަށް ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރަކަށް ރިޕޯޓުކުރަން އެންގުން؛

(6) ކައުންސެލިންގ، ގްރޫޕް ކައުންސެލިންގ، އަދި ފަރުވާ ލިބިދެނިވި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ކުއްޖާ ބައިވެރިވުމަށް އެންގުން؛

(7) ޒިންމާދާރު މީހުންގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ އުޅުން މޮނިޓަރުކުރަން އެންގުން؛

(8) ވޮކޭޝަނަލް ޓްރެއިނިންގ ނުވަތަ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުވުން؛

(9) ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ ގެއްލުމަށް ބަދަލުދިނުމަށް އެންގުން؛

(10) ކުއްޖާ ހިންގި ޢަމަލުގެ ސަބަބުން އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތަށް ލިބުނު ގެއްލުން އިޢާދަކުރުމަށްޓަކައި އެފަރާތުގެ ރުހުމާއެކު، އެކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ކަމެއް ކޮށްދިނުން.

(11) އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލެއް ދިނުމަށް އެންގުން؛

(12) ޖުރުމާނާއެއް ދެއްކުމަށް ކުއްޖާއަށް އެންގުން؛

(13) މުޖުތަމަޢަށް ޚިދުމަތް ކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިވުން ނުވަތަ އެފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް އެދުން؛

(14) ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސިންގއަށް ފޮނުވުން؛

(15) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކުއްޖާއާ އެކަށޭނަ އެނޫންވެސް ރުޖޫޢީ އިންސާފުގެ އުސޫލަށް ބިނާކޮށްފައިވާ ޖިހަތަކެއް އެދުން؛

(16) ކެއަރ އެންޑް ވެލްފެއަރ އޯޑަރ؛

(17) ހަރުދަނާ މައިންބަފައިން ތަމްރީނުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމް ހިންގުން.

(ނ) ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން އަޅާ ފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަނަށް ފޮނުވުމުގެ ބާރު ލިބިފައިވާ ފަރާތުން، އެ ފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ބަޔާންކުރާ ޑައިވަރޝަން ޕްލޭނެއް ތައްޔާރުކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން ތައްޔާރުކުރާ ޑައިވަރޝަން ޕްލޭނެއްގައި ހިމަނަންޖެހޭ ތަފްސީލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތުގެ ކުރީގެ މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަނަށް ފޮނުވުން

37. (ހ) ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުގައިވާ ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި، ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަން ޕްރޮގްރާމަކަށް ފޮނުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު އަންނަނިވި ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ފުލުހުން؛

(2) ފުލުހުން ފިޔަވައި ކުޑަކުދިން ކުރާ ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޤާނޫނަކުން އެބާރު ލިބިދޭ އިދާރާއެއް؛

(3) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިން ކުރާ ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޤާނޫނަކުން އެބާރު ލިބިދޭ އިދާރާގެ މަސްއޫލު ބޭފުޅަކު، ކުރާ ސިޔާސަތުތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކާއި، ޤާނޫނީ ތަޢާރަފާއި މަޝްވަރާކޮށްފައި ކުޑަކުދިންނާއި، އަދިވެސް

ރައްކާތެރިކަން ނުލިބޭ ކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ މުއައްސަސާތައް ނުހިމެނެއެވެ.

(ށ) ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާ ކުއްޖަކު ޖިނާއީ ކުށެއް ކޮށްފިނަމަ، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އެކުއްޖާގެ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި، އެކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ޚާއްޞަ ރައްކާތެރިކަމާއި ފަރުވާ ލިބިދިނުމަށްޓަކައި، ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ ކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލާ މުއައްސަސާއެއްގެ އެހީތެރިކަމާއި ބައިވެރިވުން އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން، އެފަރާތްތަކަށް ލިބިދީފައިވާ އިޚްތިޔާރީ ބާރުގެ ބޭނުން ހިފުމުގައި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ ލަފާއާއި އިރުޝާދު ހޯދަންވާނެއެވެ. އަދި ރިސްކް އެސެސްމަންޓްތަކާއި، ކުއްޖާގެ ހާލަތު އަންގައިދޭ ރިޕޯޓާއި، އެނޫންވެސް ކުއްޖާގެ އެސެސްމަންޓެއް ކުރުމަށް މި ޤާނޫނުން ޝާމިލުކުރާ ހާލަތުގައި، އޭގެ އެސެސްމަންޓްތަކުގައި ފާހަގަކުރާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުން

38. (ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނީ، އެކުއްޖާ ދުރުކޮށް އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށްފިނަމައެވެ.

(1) އެކުއްޖާ އެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވުން؛ އަދި

(2) އެކުއްޖާގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި، މިނިވަންކަމާއެކު ކުށުގެ ޒިންމާ ޤަބޫލުކުރުން؛ އަދި

(3) އެކުއްޖާ ކުށުގެ ޒިންމާ ޤަބޫލުކުރުމަކީ ވަކި ފަރާތަކުން ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ ސަބަބުން ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(4) ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް އެކުއްޖާގެ ރުހުން ލިބިފައި އޮތުން؛ އަދި

(5) އެކުއްޖާގެ ރުހުމުގެ އިތުރުން، އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ރުހުން ލިބިފައި އޮތުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ރުހުން ހޯދަންވާނީ ލިޔުމުންނެވެ. އަދި ޑައިވަރޝަންގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިކުރުމަށް ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ރުހުންދޭ ޙާލަތުގައި، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮވެގެންނޫނީ، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ރުހުން ދިނުމަށް އިޢުތިރާޟުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމާމެދު އެކުއްޖާއާއި އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ރުހުން ހޯދުމުގެ ކުރިން އަންނަނިވި ކަންކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާއާމެދު އެޅޭނެ ފިޔަވަޅުގެ ޒާތާއި ބާވަތް އަދި އެ ފިޔަވަޅު އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް ތަންފީޒުކުރެވޭނީ ކިހާ މުއްދަތަކަށްކަން ސާފުކޮށްދިނުން؛

(2) އެ ފިޔަވަޅަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ ނުވަތަ އެ ފިޔަވަޅު ފުރިހަމަނުކޮށްފިނަމަ އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ ހިނގައިދާނެކަމާއި، ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅު ފުރިހަމަކޮށް ނިންމައިފިނަމަ، އެކުއްޖާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށުގެ މައްސަލަ ނިމުނީ ކަމުގައި ބެލޭނެކަން ސާފުކޮށްދިނުން؛

(3) އެކުއްޖާއާމެދު އެޅުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނީ ލަފާ ހޯދުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުން.

(ރ) ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ކުއްޖާގެ ރުހުން ހޯދުމުގައި، އެކުއްޖާ ކުރި ޢަމަލުގެ ޒިންމާ އޭނާ ގަބޫލުކުރުމަކީ، އެ ކުށާ ގުޅިގެން އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭނެ ސަބަބެއް ނޫނެވެ. އަދި ކުއްޖާ ކުރި ޢަމަލަށް އޭނާ އިޢުތިރާފުވާ ބަޔާނުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް އުފުލިގެންނުވާނެއެވެ.

(ބ) ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިންގާ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމެއްގައި ނުވަތަ ބާއްވާ އެއްވެސް ބައްދަލުވުމެއްގައި ކުއްޖާ ދީފައިވާ އެއްވެސް އިޤުރާރެއް ނުވަތަ އިޢުތިރާފެއް ނުވަތަ ދީފައިވާ އެއްވެސް ބަޔާނެއް، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ އެހެން އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި އޭނާގެ ދެކޮޅަށް ބޭނުން ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ޅ) ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގައި މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ޕިޔަވަޅަށްވުރެ ގިނަ ޕިޔަވަޅު އެޅުމަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

(ކ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާނީ ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން ޕިޔަވަޅެއްކަން ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ކުއްޖާގެ ބަދަލުވަމުންދާ ޤާބިލިއްޔަތު؛

(2) ކުއްޖާ ބަސްއަހަރު ފުދިފައިވާ މިންވަރު؛

(3) ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަން؛

(4) ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރިކަން ނުވަތަ ނުހުންނަކަން؛

(5) ކުއްޖާގެ ޢާއިލީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު؛

(6) ކުއްޖާ ކުރި ޢަމަލުގެ ޒާތާއި ބާވަތާއި އެ ޢަމަލުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ވަށައިގެންވާ އެންމެހައި ޙާލަތްތަކާއި، މުޖުތަމަޢުގެ މަޞްލަޙަތަށް ބަލާއިރު އެ ޕިޔަވަޅަކީ އެކަށީގެންވާ ޕިޔަވަޅެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.

ޑައިވަރޝަން ޕިޔަވަޅުގެ މުއްދަތު

39. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކާމެދު އެޅޭ ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅެއްގެ މުއްދަތު، ޑައިވަރޝަނަށް ފޮނުވާ ފަރާތުން ކަނޑައަޅަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑައިވަރޝަނަށް ކުއްޖަކު ފޮނުވުނުކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި، ޑައިވަރޝަން ސްކޫލްގައި ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅު ނިމުނުކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަގުތުގައި، އިތުރު ފަރާތެއްގެ ބައިވެރިވުމެއް ނުލާ ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅު ނިމުނުކަން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅަކަށް ކުއްޖާ އެދުވެގެން އިޖާބަދޭނަމަ، ކުއްޖާގެ އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށްފަހު ކޮށް [illegible] ބާއްވައި، ކާ [illegible] ދުވަސްކުރުމުގެ މުއައްސަސާތަކުން ޑައިވަރޝަންގެ ޕިޔަވަޅު

ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ކުރިން އެ ފިޔަވަޅު ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ
އިޚްތިޔާރު އެ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅި ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އެއްވެސް މާނައެއްގައި ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް ފުރިހަމަކުރަމުންދާ ކުއްޖެއްގެ ޢުމުރުން މީލާދީގޮތުން 18 (އަށާރަ) އަހަރު ފުރުމަކުން، މި ޤާނޫނާއި ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން މެނުވީ، ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅު ނިމުމަކަށް ނުގެންނާނެއެވެ.

ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުގެ ޝަރުޠުތައް

40. (ހ) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ ޢަމަލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅާ ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުގެ ޝަރުޠުތަކަކީ، ކުއްޖާއަށް ޢަމަލުކުރެވޭނެ، ސަރީޙަކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ވީހާވެސް މަދު މިންވަރެއްގެ، އަދި ކުއްޖާ ޖިނާއީ ކުށް ތަކުރާރުނުކުރުމަށް ބުރުއަރާނެ، ކުއްޖާއަށް [illegible] މުޖުތަމަޢަށް އެނބުރި އައުމަށް ފުރުޞަތު އިތުރުކޮށްދޭ ފަދަ، އަދި އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތުގެ އިޙްސާސްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާ ޝަރުޠުތަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

(ށ) ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް ގެނައުމުގެ ކުރިން، ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއަށް އެފަދަ ފިޔަވަޅެއްގައި ހިމެނޭ ޝަރުޠުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] އަނގަބަހުންނާއި ލިޔުމުން [illegible] [illegible].

(ނ) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން އެ ފިޔަވަޅަކަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުތަކަށް ބަދަލުގެންނަނަމަ، އެކަން ކުއްޖާއަށާއި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށާއި، ކުއްޖާގެ ވަކީލަށް [illegible] ޑައިވަރޝަން ފިޔަވަޅާ [illegible] [illegible] މުއައްސަސާތަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

ޝަރުޠުތަކާ ހިލާފުވުން

41. (ހ) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ އަމަލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޠުތަކާ ހިލާފުވެއްޖެނަމަ، ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅި ފަރާތަށް އެ ފިޔަވަޅު އިސްލާހު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރެވިދާނެއެވެ. ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ ބަންދުނުކޮށް ބަލަހައްޓައިގެން އިސްލާހީ ފިޔަވަޅު އިސްލާހުކުރަންވާނީ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރަންވާނީ މައްސަލައިގެ ބާވަތަށާއި ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއާއި އެކުއްޖާ ސުޕަވައިޒްކުރާ އޮފިސަރު ފަރާތުން ހުށަހަޅާ މަޢުލޫމާތުތައް ފަރުވާތެރިކަމާއެކު ދިރާސާކުރުމަށްފަހުއެވެ.

(ށ) ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅަކަށް އަމަލުނުކުރުމަކީ ކުއްޖާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ކަނޑައެޅުން ލާޒިމުކުރާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގެން ނުވާނެއެވެ. ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅު އިސްލާހުކޮށްފި ނުވަތަ ބާޠިލުކޮށްފި ހާލަތެއްގައި، ޑައިވަރޝަންގެ އެ ފިޔަވަޅެއް ކަނޑައެޅި ފަރާތަކުން މަސައްކަތްކުރަންވާނީ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކާ ނުލައި [illegible] އެކަށީގެންވާ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަށެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް އިސްލާހުކޮށްފިނަމަ ނުވަތަ ބާޠިލުކޮށްފިނަމަ، ކަމުގެ އިސްތިއުނާފް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކަމާގުޅޭގޮތުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ އިޖުރާއަތެއް، ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ޕްރޮގްރާމުގައި، [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން، އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅަންވާނީ އިދާރާއަކަށެވެ.

ޑައިވަރޝަންގެ ދަށުން އެޅޭ ފިޔަވަޅު ފުރިހަމަކުރުމުން މައްސަލަ ނިމުން

42. (ހ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެޅޭ ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް އެކުއްޖާ ފުރިހަމަކޮށް ނިންމައިފިނަމަ، އެކުއްޖާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށުގެ މައްސަލަ ނިމުނީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ދަށުން އެޅޭ ފިޔަވަޅަކާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު، [illegible] ބެލެހެއްޓުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ދަފްތަރެއް އިދާރާއަކުން ބެލެހެއްޓޭ ކަމުގައިވިނަމަވެސް، ޑައިވަރޝަންގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރާ ކުއްޖާގެ ކުށުގެ

ރެކޯޑެއް އޮތް ކުއްޖެއް ކަމުގައި ބަލައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ރެކޯޑަކުން އެފަދައިން ދައްކައިގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

ޑައިވަރޝަންގެ މަރުޙަލާގައި ފަރުވާ ލިބުން

43. (ހ) ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި އޮންނަންވާނީ، އެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ތުހުމަތުގައިވާ ކުދިންނަށް، އެކުދިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ޑައިވަރޝަންގެ އެކިއެކި ފިޔަވަޅުތަކުން އެކަށީގެންވާ މިންވަރުގެ، އަދި އެކުދިންނަށް ވަކިވަކިން ބޭނުންވާ ތަފާތު ބާވަތްތަކުގެ ފަރުވާތައް ލިބިދެވޭނެ [illegible]. އެފަދަ ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި، އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާއި އަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަންނީ މާހިރުން ބައިވެރިކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖަކަށް ފަރުވާއެއް ދިނުމަށް ޒަރޫރީކަމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، ކުއްޖާގެ ޢާއިލާ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތާއި، ވިސްނުންތެރިކަމާއި، [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުތައް ސުޕަވައިޒުކުރުމަށް ނުވަތަ މޮނިޓަރކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ ކަނޑައެޅިފައިވާ [illegible] ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރުންނެވެ.

(ރ) ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރުވާއަކާއި [illegible] ކަނޑައަޅާނީ ކޮންމެ މައްސަލައަކަށް ވަކިން، އަދި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] އެންމެ [illegible] ގޮތަކަށެވެ. އޭގެ އިތުރުން، ކުއްޖާއަށް ދަވާ ފަރުވާއާއި [illegible] މިންވަރު ގަވާއިދުން މުރާޖަޢާކޮށް، އެ [illegible] ބޭނުންވާ ގޮތެއްގެމަތިން ބަދަލުގެންނަންވާނެއެވެ.

(ބ) ތުހުމަތުގައިވާ ކުދިން މުޖުތަމަޢާ އޮންނަ ގުޅުން ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި، އަދި އެކުދިން [illegible] މުޖުތަމަޢުން [illegible] [illegible] އެކުދިންނަށް ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ އަދި މާއްދީ އެހީތެރިކަމާއި ފުރުޞަތުތައް [illegible] [illegible] ޒިންމާއެކެވެ.

ނުވަވަނަ ބާބު

ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާ

އެއްވަނަ ބައި

ތަޙްޤީޤުކުރުމާގުޅޭ އާންމު އުސޫލު

ޖިނާއީ ކުށް ތަޙްޤީޤުކުރަން
ނިންމާ މައްސަލަތައް

44. (ހ) ޤާނޫނާ ޚިލާފު އަމަލެއް ހިންގިކަމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުޑަކުއްޖަކާމެދު ޑައިވަރޝަންގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބަދަލުގައި، އެކުއްޖާގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރަން ނިންމައިފިނަމަ، އެ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙްޤީޤުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާތަކެއްގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ ޔުނިފޯމު ނާޅާ ފުލުހުންނެވެ.

(ނ) ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ތަޙްޤީޤުކުރަން ނިންމާ މައްސަލަތަކުގައި، އެ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކޮށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފޮނުވަން ނިންމައިފިނަމަ، އެ މައްސަލަ ފޮނުވަންވާނީ ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ޙާލަތާއި އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު ބަޔާންކުރާ ރިޕޯޓާއި، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާއަށް ދެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] އެކުގައެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙްޤީޤުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާތަކެއްގައިވެސް އެކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކުރަންވާނީ އެކުދިންގެ އުމުރާ އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު
ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓު

45. (ހ) ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓު އެކުލަވާލަންވާނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ހ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓު ހެދުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރަންވާނީ ހަމައެކަނި އަންނަނިވި ފަރާތްތަކަށެވެ.

(1) ކުއްޖާއާއި އޭނާގެ ބެލެނިވެރިންނަށް؛

(2) ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓު؛

(3) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް؛

(4) މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް؛

(5) ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް؛ އަދި

(6) ޗިލްޑްރަންސް އޮމްބަޑްސްޕަރސަންގެ އޮފީސް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓު، އެކުއްޖައަށާއި އޭނާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ހިއްސާކުރުމުގައި، އެ ރިޕޯޓުގެ އެއްކޮޕީ ހިއްސާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، ކޯޓަށް ކަނޑައަޅާ ވަކި މިންވަރަކަށް އެ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ދެވަނަ ބައި

ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުން

ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމަކީ
އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅު
ކަމުގައިވުން

46. ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުއްޖަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެޅޭ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން އޭނާ ހައްޔަރުކުރަންވާނީ ނުވަތަ ބަންދުކުރަންވާނީ އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުންނެވެ. ކުއްޖަކު ހައްޔަރުކުރެވޭ ނުވަތަ ބަންދުކުރަންޖެހޭ ޙާލަތުގައިވެސް އެކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރަންވާނީ ނުވަތަ ބަންދުކުރަންވާނީ، އެ ޙާލަތެއް ޖާއިޒުކުރާ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކަށެވެ. އަދި ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުކުރުމަށް ނިންމާ ނިންމުމަކީ ގަވާއިދުން މުރާޖަޢާކުރެވޭ ނިންމުމަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

ހިފެހެއްޓުނުކަމުގެ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވުން ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އެންގުން

47. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުއްޖަކު ހިފެހެއްޓިއްޖެނަމަ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވުން ސަބަބާއި، އޭނާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތައް، ވަގުތުން، އަދި އޭނާގެ ޢުމުރާ އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުޑަކުއްޖަކު ހިފެހެއްޓިއްޖެނަމަ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔަކަށް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން ފަރާތަކަށް އަދި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް އެކަން، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތާއެކު ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(1) އެކުއްޖާ ހިފެހެއްޓުނީ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވުނީ ކީއްވެގެންކަން؛ އަދި

(2) އެކުއްޖާ ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު އެކުއްޖާ ގެންދެވިފައިވާ ތަން.

(ނ) ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާ ގުޅުން ގޮތެއް ނުވެއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންގުން އަންގާނީ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާގެ ކިބައިން ނުވަތަ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިން ސާފުކޮށްގެން، އެފަރާތަކަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ކުއްޖާ ދޭ މަޢުލޫމާތާ އެއްގޮތަށް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނޫން އެހެން ފަރާތަކަށް އަންގާނަމަ، އެކަން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަންވާނެއެވެ.

ބަންދުގެ ބޭނުންކުރުމާއި ހައްޔަރުކުރުން ބޭނުންކުރާނީ އާޚިރު ގޮތެއްގެ ގޮތުން

48. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible]، [illegible] ހިފެހެއްޓުމާއި ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމާއި ނުވަތަ އެކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގެ [illegible] ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުން [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) ކުޑަކުއްޖަކު ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމުގައި ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމުގައި ބޭނުންކުރަންވާނީ، ހަމައެކަނި ހާއްސަ ޙާލަތްތަކުގައި، އެކުއްޖާ ފުލުހުންގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށަށް ގެނައުމަށް ބޭނުންކުރެވެން ހުރި އެހެން ވަސީލަތްތަކެއް ބޭނުންކުރުމުން ފަހު، އެކަން ކާމިޔާބު ނުވެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އެކަންޏެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހާއްސަ ޙާލަތްތައް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެކުއްޖާގެ ފަރާތުން އެހެން މީހުންނަށް ނުވަތަ އެކުއްޖާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި/ނުވަތަ އެކުއްޖާ ފުލުހުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙާލަތްތަކެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައިވިޔަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible].

(ބ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

(1) ވަޅިއާއި ބަޑި؛

(2) ބިޑި ނުވަތަ ދަގަނޑު ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible]؛

(3) ޓޭޒަރ ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއް؛

(4) ޕެޕަރ ސްޕްރޭ ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއް؛

(5) ސްޓްރެއިޓް ޖެކެޓް؛

(6) [illegible] ރިސްޓްރޭންޓް އާލާތްތައް.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖަކާ ދެކޮޅަށް ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްފިނަމަ ނުވަތަ ހަށިގަނޑުން ބޭނުންކުރާ އާލާތެއް ބޭނުންކޮށްފިނަމަ، އެކަމުގެ މައްޗަށްވާތީ ލިޔުމުން ރިޕޯޓުކުރަމާއެކު، އެ މަޢުލޫމާތު ޖުވެނައިލް ކޯޓާއި ޗިލްޑްރަން އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުއްޖަކު ހައްޔަރުކުރާ ތަނެއްގައި ތިބޭ ފުރުޞަތުން، އެކުދިންނަށް ފެންނަ ތަންތަނުގައި އެއްވެސް ހަމަޖެހުމެއް ގެންގުޅެންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ނުރައްކާތެރި ކުށެއް ހިނގަމުންދާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިގެން އެ ކުށެއް ކުރަމުންދާ ކަމަށް ބެލެވޭ މަސައްކަތް ނުވަތަ ކުށެއް ހިނގައިގެންއުޅޭ މަސައްކަތް ފުރުޞަތު ދާ ބަދަލުގައި، އަދި އެއީ ހަމަޖެހޭ ބޭނުންކުރުން ފުލުހުންނަށް ހުއްދަކުރެވޭނެ ބާރުތަކެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ބާރުތަކުގައި އެ ނުރައްކާ ނައްތާލުމަށްޓަކައި ފުލުހުން ބޭނުންކުރުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ބާރުގެ ކުރިއަށް ބޭނުންކުރުމަށް މި މާއްދާ ހުއްދަކުރާ ނުވާނެއެވެ. އެ ބާރުތަކުގައިވެސް ކުޑަކުއްޖާ ދެކޮޅު ބާރުގެ ބޭނުންކުރަމުންނަމަވެސް، އަދި ފުލުހުން އަރިހުގައި ބަލަހައްޓަނިވި މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ނ) އަދި (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

49. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖަކަށް ޚާއްޞަކޮށް އަންނަނިވި ހައްޤުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ މަސްއޫލުވެރިޔާ ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތެއް ހާޒިރުވެ ހުރުމުގެ ހައްޤު

(1) އެކުއްޖާ ބަންދުކުރެވޭ ތަނުގެ މަޢުލޫމާތު އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށް އެންގުމުގެ ހައްޤު؛ އަދި

(2) އެކުއްޖާ ކުރިމަތިން ބެލޭ ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުގައި، އޭނާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ މަސްއޫލުވެރިޔާ ނުވަތަ ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތެއް ހާޒިރުވެ ހުރުމުގެ ހައްޤު ބަލަހައްޓާ ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ހައްޤު.

(ށ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ފުލުހުންގެ އިސްވެރިޔަކު ނުރައްކާތެރި ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ކުއްޖާގެ ސުވާލުކުރުމަށް، އެ ނުރައްކާތެރި ކަމެއް ނަގާފައިވާ ވަގުތުގެ އިތުރުން ހުއްދަދޭން އެނގެންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާ ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް ގެންދެވޭތާ 2 (ދޭއް) ގަޑިއިރުވާއިރު ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ގުޅޭގޮތް ނުވުން؛

(2) ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް ހާޒިރުވާން އިންކާރުކުރުން؛

(3) ކުއްޖާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް ކުރުމުގައި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ބައިވެރިވާކަމަށް ޝައްކުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވުން.

ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދައި ލިބިގަތުން

50. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް، އެހިނދުން ފެށިގެން އޭނާގެ މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިމެންދެން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖަކަށް ޤާނޫނީ ވަކީލު ހަމަޖެއްސުން ނެތްނަމަ، އެކުއްޖަކަށް އަންނަނިވި ކަންކަން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(1) ދައުލަތުގެ ޚަރަދުން ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ހަމަޖައްސައިދިނުން؛ އަދި

(2) ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު [illegible] [illegible] [illegible] އެހީ ލިބިގަތުމަށް ހަމަޖައްސައިދިނުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކާއި ކުއްޖާގެ މަޝްވަރާކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ސުވާލެއް ކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ.

(ރ) ކުއްޖާއާއި އެކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާއި އެކުއްޖާގެ މަޝްވަރާކުރުމުގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ފަރާތާ މަޝްވަރާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

(ބ) ކުއްޖާއާއި އެކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާއި އެކުއްޖާގެ މަޝްވަރާކުރުމުގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ފަރާތާ ދެމެދު [illegible] ވާހަކަތަކާއި، ބަދަލުކުރެވޭ [illegible] ސިއްރު، އަދި ހިއްސާކުރެވޭ [illegible] [illegible].

ތަރުޖަމާނެއްގެ އެހީ

51. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖަކީ ދިވެހި ބަސް ނޭނގޭ ނުވަތަ ވާހަކަ ނުދެއްކޭ ނުވަތަ އަޑުނީވޭ ކުއްޖެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެހިނދުން ފެށިގެން، އޭނާގެ މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިމެންދެން، ތަރުޖަމާނެއްގެ ނުވަތަ އެކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތު ދިފާޢު ކުރާނެ ފަރާތެއް ނުވަތަ ކުއްޖާއާ މުޢާމަލާތު ކުރެވޭނެ ފަރާތެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ހައްގު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުއްޖާއަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ފަރާތެއް ހަމަޖެހެންދެން އެކުއްޖާގެ ހައްޔަރުކުރުމާ ކަމާ ގުޅޭ އެކުއްޖާއާ އެއްވެސް ސުވާލެއް ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުއްޖާއަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތަކީ ކުއްޖާ ދެމެދު ދެކޮޅުވާ ވާހަކައެއް އެހީތެރިޔާއާއި ކުއްޖާއާ ފަރުދުވާކަން ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ކުއްޖާގެ ސަލާމަތާ ފުރުޞަތު ކުރިން، އެކުއްޖާގެ އެހީތެރިއާއާ ބަދަލުކޮށް މަޝްވަރާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

ކޮންސިއުލަރ އެހީ ހޯދުމުގެ ހައްގު

52. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކީ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޑިޕްލޮމެޓިކް ނުވަތަ ކޮންސިއުލަރ ރެޕްރެޒެންޓޭޓިވާ ގުޅުމުގެ ހައްގު އެކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ކުޑަކުއްޖަކީ ރެފިއުޖީއެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ ވަކި ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްނުވާ ކުއްޖެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ އޭނާ ނިސްބަތްވާ ޤައުމު ތަމްސީލުކުރާ ޑިޕްލޮމެޓިކް ނުވަތަ ކޮންސިއުލަރ ރެޕްރެޒެންޓޭޓިވެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތް ޤައުމެއްގެ ކުއްޖެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް އެހެން ޤައުމެއްގެ ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ޖަމްޢިއްޔާއެއް ތަމްސީލުކުރާ ފަރާތަކާ ގުޅުމުގެ ހައްގު އެކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްދުގެ ބޭރުން ހިފުމުގެ ފުރުޞަތު، އެކުއްޖާ ހިފެހެއްޓުމާއެކު ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމާއެކު ވަގުތުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކީ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތެއްކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ ރެފިއުޖީއެއްކަމަށްވާނަމަ، ތަބަޢިއްޔަތުކުރާ [illegible] ސަފާރަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަކީލަ [illegible] ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެކުއްޖަކަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިން ބަންދުކުރާ
މަރުކަޒުތަކުގައި ހައްޔަރުކުރުވަތުން
ބޭނުންކުރެވޭ އާލާތް
ބޭނުންކުރުން

53. މި ބާބުގެ ދަށުން ކުޑަކުދިން ބަންދުކުރެވޭ މަރުކަޒުތަކުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އާލާތެއް ބޭނުންކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

ތިންވަނަ ބައި

ސުވާލުކުރުމާއި ބަލައި ފާސްކުރުން

ތަޙްޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމާއި
ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް
ގެންދިއުން

54. (ހ) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރަންޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި ވެސް، އަދި އޭނާ ފިލާފާނެކަމަށް، ނުވަތަ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެދާނެކަމަށް، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ނުވަތަ ހެއްކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާލާނެކަމަށް ނުވަތަ ހެކި ނައްތާލާފާނެކަމަށް ބެލެވޭ ޙާލަތެއްގައި ވެސް، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖާ ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި އޭނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ.

(ށ) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ފިޔަވައި އެނޫން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރަންޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާ

ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް ނުވަތަ ކުއްޖާއާ ރަޙްމަތްތެރި މާޙައުލަކަށް ހާޒިރުވާން އެންގުމަށްފަހު އޭނާ ސުވާލުކުރުން ނިމުމުން އޭނާ ދޫކޮށްލަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރަންޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި، އަދި އޭނާ ދިފާޢަށް ކަމަށް ބޭނުންވާ ހާލަތެއްގައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓާ ކުއްޖަކުވެސް ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތިއަށް ހާޒިރުކުރުމާ ނުލައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓޭނީ، ގިނަވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަށެވެ.

(ރ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖާ ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް ހާޒިރުކުރުވާފައިވާ އެކުއްޖާގެ މައުލޫމާތު ނަގައި، ލިއުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް ގެންދެވޭ ކުއްޖަކު، މީހަކަށް ނުވަތަ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތަކަށް ނުވަތަ މުދަލަކަށް ގެއްލުން ދޭން މަސައްކަތްކުރާ ހާލަތެއްގައި މެނުވީ، އެކުއްޖާގެ ގައިގައި އަތުލައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ޅ) ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް ގެންދެވޭ ކުއްޖަކާ ހުރިހާ ވަގުތެއްގައިވެސް ސުވާލުކުރަންވާނީ، ކެމެރާ ވީޑިއޯ ރިކޯޑުކުރަމުންނެވެ.

(ކ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއާ ސުވާލުކުރަންވާނީ، އެކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި އެކުއްޖާއަށް ކަންކަން ފަހުމްވާ މިންވަރާއި އެކުއްޖާގެ ސިއްޙީ އަދި ޖިސްމާނީ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އަންނަނިވި ކަންކަން ހަމަޖެހިފައިވާކަން ޔަގީންކޮށްގެންނެވެ.

(1) ނިދުމަށާއި އަރާމުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ދިނުން؛

(2) ގިނަވެގެން 2 (ދޭއް) ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރުނުވާގޮތަށް ސުވާލުކުރުން؛

(3) ހެނދުނު 8 ގެ ކުރިން އަދި ރޭގަނޑު 10 ގެ ފަހުން ކުއްޖާއާ ސުވާލުނުކުރުން؛

(4) ކޮންމެ ދުވާލެއްގެ މައްޗަށް މަދުވެގެން 4 ފަހަރަށް ކާނާ ކެއުމާއި ބުއިން ހަމަޖައްސައިދިނުން؛

(5) ފާޚާނާއާއި ޠާހިރުވާނެ ވަސީލަތްތަކެއް ފޯރުކޮށްދިނުން.

(ހ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުޑަކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރަންވާނީ، އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއެއް، ނުވަތަ ބެލެނިވެރިއަކަށް ހާޒިރުވެވެން ނެތް ހާލަތެއްގައި، އެކުއްޖެއްގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކޮށްދޭނެ އެހެން ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ.

ބަލައި ފާސްކުރުން

55. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތުގައި ފިޔަވައި އެނޫން ހާލަތްތަކުގައި، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮވެގެން ކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުންނަށް ކުޑަކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން، އެކުއްޖާ ބަލައި ފާސްކުރަން އުޅޭ ކަމާއި، އެކުއްޖާ ބަލައި ފާސްކުރާ ސަބަބު، އެކުއްޖާއަށް ފަހުމްވާނެ ގޮތަކަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، އެކުއްޖާގެ ކަރާމާތަށް [illegible] [illegible] ދަމަހައްޓައިގެން، އެކުއްޖާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ ފަރާތަކުންނެވެ. އެއް ޖިންސެއްގެ ފަރާތެއް ނެތްނަމަ، ކުއްޖާ ބަލައި ފާސްކުރާނީ، އެކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު [illegible] އެކުއްޖާ އެއް ޖިންސެއްގެ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށެވެ.

(ރ) ކުއްޖާގެ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ބަލައި ފާސްކުރުން ފިޔަވައި، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] އެކުއްޖާގެ ހަށިގަނޑުގެ [illegible] [illegible] ބަލައި [illegible] [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ޖިންސީ ގުނަވަން ބަލައި ފާސްކުރުމާއި އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލް ނެގުން

56. (ހ) ކުޑަކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އޭނާގެ ޖިންސީ ގުނަވަނާއި ފުރަގަހުން [illegible] ޖެހޭކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހޭކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލް ނަގަންޖެހިއްޖެނަމަ، އެކަން ކުރެވޭނީ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] ބަލައި ފާސްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއް ބަލައި ފޮޓޯކުރަންވާނީ ނުވަތަ އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލް ނަގަންވާނީ، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، ޑޮކްޓަރެއް ނުވަތަ ހުއްދަލިބިފައިވާ ސިއްޙީ އެހީތެރިއެއްގެ އެހީގައެވެ.

(1) އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލެއް ނަގައިގެން މެނުވީ، އެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށްގެންދެވެން ނެތުން؛ އަދި

(2) އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ވަކި ހެއްކެއް ހުރި އެކުއްޖާގެ ގައިގައި ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވުން؛

(3) އެފަދައިން އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލެއް ނުނެގުމަކީ ކުއްޖާގެ ސިއްޙަތަށް ގެއްލުންވާނެ ކަމެއް ކަމުގައިވުން.

(ނ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލް ނަގަންވާނީ ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒެއްގައެވެ.

(ރ) ކުޑަކުއްޖާގެ އެދުމުގެ މަތިން މެނުވީ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއް ބަލައި ފޮޓޯކުރަންވާނީ ނުވަތަ އެތެރެހަށީގެ ސާމްޕަލް ނަގަންވާނީ އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) އަށް އޮތްނަމަވެސް، ކުޑަކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ހާޒިރުގައި އެކުއްޖާ ބަލައި ފޮޓޯ ނުވަތަ ސާމްޕަލް ނަގަން އެކުއްޖާ ބޭނުންނުވާނަމަ، އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއާ ހާޒިރުގައި ބަލައިގެންނުވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ޙާލަތުގައިވެސް ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު [illegible] އެހެން [illegible] [illegible] ހާޒިރުގައި [illegible] ހުންނަންވާނެއެވެ.

57. ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޝްވަރާގެ މަތިން، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭގޮތުން އަމަލުކުރަން ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައިވާ
ކުދިންނާމެދު ގަވާއިދު ހެދުން

(ހ) ޖިސްމާނީ ގޯނާ [illegible] މައްސަލައެއް ދިމާވެފައިވާ ކުދިން؛

(ށ) ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި ނުވަތަ ނަފްސާނީ އުނދަގޫ ތަކުލީފުވެފައިވާ ކުދިން؛

(ސ) ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭ ކުދިން؛

(ޑ) އުމުރުން ހަގު ކުދިން؛

(ޒ) މާބަނޑު އަންހެން ކުދިންނާއި ދަރިންނާ އެކުގައިވާ މައިން؛

(ޓ) ބެލެނިވެރިން އިހުމާލުވެފައިވާ ކުދިން؛

(ޔ) މުޖުތަމަޢުން އެކަހެރިވެފައިވާ ކުދިން؛

(ޕ) ލިޔަން ކިޔަން ނޭނގޭ ކުދިން؛

(ޖ) ނުރައްކަލަށް ހުރަހެޅިފައިވާ ކުދިން (ސްޓޭޓަސް އޮފެންޑަރސް)؛

ދިހަވަނަ ބާބު

ކުއްޖާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން

އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި މެނުވީ ބަންދުނުކުރުން

58. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކު ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންވާނީ، ހާއްސަ ޙާލަތެއްގައި، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުންނެވެ.

(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކު ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ބަދަލުގައި އެނޫން ޝަރުތުތަކެއް ކަނޑައެޅެން އޮތޯ ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ.

ބަންދާ މެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން

58-1. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ކުއްޖާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ގާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިންތޯ ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް، އަދި އެކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރެވުމާ ފަސްވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް އޭނާ ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރެވުނު ފަހުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުދިންގެ ބަންދާބެހޭ ގޮތުން ކުރެވޭ މަސައްކަތުގެ އެންމެހައި އިޖުރާއަތުތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމުމުގައި ޤާޟީ ރިއާޔަތްކުރަންވީ ކަންކަން

59. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިފެހެއްޓި ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކު ޝަރީޢަތް ފުރުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ޤާޟީ ނިންމަންވާނީ، އެކުއްޖާ ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ޙައްދު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ކުށުގެ ބާވަތާއި ބަންދުކުރުމުގެ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ އުސޫލުތަކާ ރިޢާޔަތްކޮށް، އަދި ތިރީގައިވާ ކަންކަމަށް ބަލައިގެން ކަމުގައި ބެލެވޭނަމައެވެ.

(1) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހުރި ފުރިހަމަ ހެކި ފުރިހަމަވުން ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހުރި ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މިންވަރު ނުލިބޭ ފުރިހަމަ ތަޙުޤީޤެއް ކުރުމަށް އޭނާ މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛

(2) އޭނާ ޖިނާއީ ޙައްދު ކުށެއް ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(3) އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(4) އޭނާ ފިލައިފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(5) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ނުވަތަ އޭނާގެ އަމިއްލަ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުކުރަން ނިންމަންވާނީ، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެންމެހައި ކަންކަން ރިއާޔަތްކުރުމާއެކު، ބަންދުކުރުން ފިޔަވައި އެހެން ފިޔަވަޅެއް އެޅުން އޮތްތޯ ބެލުމަށްފަހު، އެހެން ގޮތެއް ނެތް ޙާލަތުގައެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައިވެސް ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުކުރަންވާނީ އެކަށީގެންވާ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކަށެވެ.

(ބ) އެއް ކުއްޖަކަށްވުރެ ގިނަ ކުދިން ހިމެނޭ މައްސަލައެއްގައިވިޔަސް ކޮންމެ ކުއްޖަކާ ގުޅޭގޮތުން ތަފާތުކުރަން ވާނީ މައްސަލައިގެ ވަކި ހިސާބަކުން ބާރަތުތަކުން އެ މައްޗަށް ހިނގާނެ މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާފަދައިން، ކޮންކުރަން ދުވަސްވާ ބަލަމުންދާ ކޮންމެ ކުއްޖަކާ ދުވަހުގެ ތަފާސްހިސާބު؛ މި މާއްދާގެ (ސ)

ގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނެ މުއްދަތު ކަނޑައަޅަންވާނީ އެއިން ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ޙާލަތަކަށް ވަކިން ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

ޝަރީޢަތް ކުރުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ކުރުމަށްފަހު ގޭގައި ބަންދުކުރުން

59-1. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުއްޖެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރާއިރު އެކުއްޖާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމާ ޙާލަތުގައި، އެ މައްސަލައިގެ ވަރައިގެންވާ އެންމެހައި ކަންކަމަކާއި ކުއްޖާގެ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އެކުއްޖާ ގޭގައި ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްގައި ހިމެނޭ ކުއްޖެއްގެ ބަންދު މުރާޖަޢާކުރާ ޙާލަތުގައި، އެ މައްސަލައިގެ ވަރައިގެންވާ އެންމެހައި ކަންކަމަކާއި ކުއްޖާގެ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އެކުއްޖާ ގޭގައި ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޝަރުޠުތަކާއެކު ދޫކޮށްލުން

60. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކުޑަކުއްޖަކު ދޫކޮށްލުމަށް ޤާޟީ ނިންމުމުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމަކަށް ޝަރުޠުކޮށް، އޭނާ ދޫކޮށްލުމަށް ޤާޟީއަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

(1) ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައި ހުންނައިރު ޤާނޫނާ ޚިލާފު އެއްވެސް ޢަމަލެއް ނުވަތަ އިތުރު ކުށެއް ނުކުރުން؛

(2) ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ތަޙްޤީޤުކުރާ ފަރާތުން ހާޒިރުވާން އަންގާ ތަންތަނަށް ހާޒިރުވުން؛

(3) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިއަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުވުން؛

(4) ގަވާއިދުން ސްކޫލަށްދިއުން؛

(5) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވުން؛

(6) ދަތުރު ފަތުރުކުރުމާއި، އެހެން ތަންތަނާއި، މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ކޯޓުން އަމުރުކުރުން؛

(7) ކުނުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު މީހާއާއި، އަދި އެ މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމާއި ބައްދަލުކުރުން،

(8) ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް އިދާރާއަކަށް ގަވާއިދުން ރިޕޯޓު ކުރުން،

(9) ގޭގައި ހުރުމަށް ކަނޑައަޅައި އަންގާފައިވާ ވަގުތުގައި ނުވަތަ މުއްދަތުގައި އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން؛

(10) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ސިއްޙީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ފަރުވާ ލިބިގަތުން؛

(11) ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެހެން ބޭނުމެއްގައި ދޫކުރުމަށްފަހު، ކަނޑައަޅާ ވަކި ވަގުތެއްގައި، ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަކި ތަނަކަށް ބަންދުގައި ހުރުމަށް އެނބުރި އައުން؛

(12) މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޑައިވަރޝަންގެ ފިޔަވަޅެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް އެންގުން؛

(13) ކުދިން ރަނގަޅު ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް މައިންބަފައިންނަށް އެންގުން؛

(14) ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިކުރުން.

(15) ހަރުދަނާ މައިންބަފައިން ތަމްރީނުކުރާ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުމަށް މައިންބަފައިންނަށް އެންގުން؛

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައިގެންނެވެ.

(ނ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކުއްޖަކު މި މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible]، ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އެގާރަވަނަ ބާބު

ދައުވާކުރުމުގެ މަރުޙަލާ

ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ އުފުލުން

61. (ހ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާމެދު އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިނެއްގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖާ ދެކޮޅަށް ކުށެއް ސާބިތުވާ މިންވަރަށް މައްސަލައެއްގައި ހެކި ލިބިފައިހުރުމަކީ އެކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ ދައުވާ އުފުލުންވީ ހަމައެކަނި ސަބަބަކަށް ވެގެންނުވާނެއެވެ. ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައިވެސް، ކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި، ތަސައްރަފު ފުދިފައިވާ މިންވަރާއި، ކުށް ކުރަން [illegible] ޙާލަތާއި، ކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތާއި، ކުއްޖާ ހެޔޮގޮތުގައި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމުގެ މުހިންމުކަމާއި، ޢާންމު މަސްލަޙަތަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްޖާގެ ޙާލަތު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ކޭސް ކޮންފަރެންސިންގ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ބާއްވަންވާނެއެވެ.

ޑައިވަރޝަނަށް ފުރުސަތު ދިނުން

62. (ހ) މި ގާނޫނުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް ހަނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިން، ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމާއެކު، އަންނަނިވި ކަންކަން ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުއްޖާ ހެޔޮގޮތުގައި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމުގެ މުހިންމުކަން ބޮޑުކަމަށް ބެލެވޭ ޙާލަތުގައި، އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދައުވާ އުފުލުމުގެ ބަދަލުގައި ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު؛

(2) އެކުއްޖާ ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ބާވަތާއި، އެ ޢަމަލުގެ ކުޑަބޮޑުމިން؛

(3) އެކުއްޖާ ކުރިން ގާނޫނާ ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ އެކަން؛

(4) ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ ޞިއްޙަތު؛

(5) ކުށުގެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ކުޑަބޮޑުމިން؛

(6) ކުއްޖާއާމެދު ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ މުހިންމުކަން؛

(7) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުގެ އެންމެހައި ކަންކަން.

(ހ) ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ނުވަތަ ދަޢުވާކުރުމަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ރިސްކް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓާއި ކޭސް ކޮންފަރެންސިންގ އިން ލިބޭ މަޢުލޫމާތަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ޑައިވަރޝަންގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނިންމައިފިނަމަ، އެފަދައިން ނިންމި ސަބަބު ކުއްޖާއަށާއި، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ އަދި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ހާޒިރުނުވާ ހާލަތުގައި، އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބަލަހައްޓާ ފަރާތަކަށް ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅާ ދަޢުވާގެ ލިޔުންތައް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނީ، ކުއްޖާގެ ރިސްކް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓާއި ކޭސް ކޮންފަރެންސިންގއިން ލިބޭ މަޢުލޫމާތުގެ އެހީގައި ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ނިންމުމާއެކު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ބާރަވަނަ ބާބު

ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ

އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ކުރުވުން

63. ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލޭ ކޮންމެ ކުޑަކުއްޖަކަށްވެސް، މިނިވަން އަދި މުސްތަޤިއްލު ކޯޓެއްގައި، އެކަށީގެންވާ އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި، ގިނަވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއްކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި ކުއްލިއަކަށް ދިމާވާ ކަންކަމާއި، ހައްލު ކުރަން ދަތި މައްސަލައެއް ނުވަތަ ހުރަހެއް

ދިމާވެގެން މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމިފައިނުވާނަމަ، އެ ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް، އެކަން ކުއްޖާއަށާއި، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް އަންގައި، އެ މުއްދަތުން ފެށިގެން އިތުރު 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަދި އެ މައްސަލައެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ހަމަތައް

64. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތްތައް ހިންގަންވާނީ، އާންމުކޮށް ހުޅުވާނުލައެވެ.

(ށ) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްތަކުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަތަކާއި، އެއްވެސް ކުއްޖާގެ މަޢުލޫމާތާއި، ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭނެ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް، އާންމުނުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] މަޢުލޫމާތާއި، ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތެއް [illegible]

ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދައި ލިބިގަތުން

65. (ހ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގަންވާނީ، އެކުއްޖާގެ ދިފާޢުގައި ވަކާލާތުކުރާނެ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ލިބިދިނުމާއެކުގައެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖަކަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ނުލިބި އެއްވެސް ޝަރީޢަތެއް ބޭއްވިއްޖެނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާޠިލުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް އުފުލާ ޖިނާއީ ތުހުމަތުތަކުގެ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް ހިންގަންވާނީ، އެކުއްޖާގެ ދިފާޢުގައި ވަކާލާތުކުރާނެ ޤާނޫނީ ވަކީލަކު [illegible] އަދި [illegible] ޤާނޫނީ ވަކީލަކު [illegible]

66. ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްތަކުގައި ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ބަލަދުވެރިން ބައިވެރިކުރުމުގެ ހައްޤު

(ހ) ކުއްޖާގެ ޝަރީޢަތް ހިނގާއިރު، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ބަލަދުވެރިން އެ ޝަރީޢަތަށް ހާޟިރުވުމަކީ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައިދާ ހުރި ގޮތް ކަމުގައިވާނަމަ، ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ކުރެވޭ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތުގައި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ބަލަދުވެރިން ހާޟިރުވުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާގެ ޝަރީޢަތް ހިނގާއިރު، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ބަލަދުވެރިން އެ ޝަރީޢަތަށް ހާޟިރުވުމަކީ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައިދާ ހުރި ގޮތް ކަމުގައިނުވާ ހާލަތުގައި، ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ކުރެވޭ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތުގައި އެކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތެއް ހާޟިރުވުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.

67. ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގެ ހާޟިރީން

(ހ) ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ކުށަކާގުޅޭ މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން ބަލާއިރު އަންނަނިވި ފަރާތްތައް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޟިރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް؛

(2) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް؛

(3) ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ބަލަދުވެރިޔާ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތް؛

(4) ކުއްޖާގެ ދިފާޢީ ވަކީލު؛

(5) ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ތަމްސީލުކުރާ ފަރާތެއް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން އަންނަނިވި ފަރާތްތައް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޟިރުކުރުމަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(1) ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތް؛

(2) މައްސަލައާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތުން ހާޟިރުކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތައް؛

(3) ޔުނިވަރސިޓީތަކާއި ކޮލެޖްތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމާ ގުޅުންހުރި މަސައްކަތްތައް ކުރާ މުއައްސަސާތަކުން ކޯޓަށް ތަމްރީން ހޯދުމަށްޓަކައި އަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޯޓުން ހުއްދަދޭ ފަރާތްތައް.

(ނ) ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުއްޖާ ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ހެކިވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި ހާޟިރުކުރެވޭ ފަރާތަކާ [illegible] ނުވަތަ [illegible]

ކުއްޖެއްނަމަ، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ތާވަލުކުރަންވާނީ، ސްކޫލް ނުވަތަ ތަޢުލީމު އުނގެންނައިދޭ މަރުކަޒަކަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިތަކާ ދަތިނުވާނެ ގޮތެއްގައިކަމުންނެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ބަލަދުވެރިޔާއަށް ހާޒިރުވުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދިނުމުން، މަޖުބޫރު ސަބަބެއްނެތި އެފަރާތްތަކުން ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، އެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހެއްގައި ބެލެނިވެރިއެއްގެ ގޮތުން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބަލަހައްޓާނީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ހާޒިރުވާ މީހަކެވެ.

(ބ) ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ކުށަކާ ގުޅޭ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ފެށުމަށްޓަކައި ކޯޓުގައި ހިންގާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން އެއްވެސް ފަރާތެއް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ހާޒިރުވެވޭ ޙާލަތެއްގައި ހުރިނަމަ، އެކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ގޮތުން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބަލަހައްޓާނީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދައުލަތުގެ އިދާރާއާ ގުޅިގެން، އެ ރަށެއްގެ ރަށު ކައުންސިލުގެ އިދާރާއިން ނުވަތަ އެ އިދާރާއިން ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކުންނެވެ.

(ޅ) ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، މައްސަލައިގެ ފުރަތަމަ އަޑުއެހުން ބާއްވާ ދުވަހާއި ގަޑި އަދި މައްސަލައިގެ ޙުކުމް ކުރާ ދުވަހާއި ގަޑި ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތަށް ކުރިން އަންގަންވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވުމަކީ ލާޒިމުކަމެއްނޫނެވެ.

(ކ) ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އެ މައްސަލައެއްގެ ޙުކުމް ކުރުމާއި، މައްސަލަ ނިމުން ގޮތް ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތަށް ކުރިން އަންގަންވާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ކުއްޖާ ކުޑަކުއްޖާއަށް އަނިޔާލިބިފައިވާ ފަރާތުގެ ގޮތުގައި ބެލޭ ކުއްޖެއް ކުރިމަތިވާނަމަ، އަނިޔާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރާ ދައުލަތުގެ

އިދާރާގެ މީހަކު ނުވަތަ އެފަދަ ކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތުން މީހަކު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވާންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި ނިޒާމެއް ކަމުގައިވުން

68. (ހ) ކުއްޖާގެ ޝަރީޢަތް ހިނގާއިރު، ޝަރީޢަތްކުރާ ތަނާއި، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ހިންގުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅިފައި ހުންނަންވާނީ، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުޑަކުދިންނާ ރަޙްމަތްތެރި، ކުޑަކުދިންނަށް ފަސޭހައިން ވާހަކަދެއްކޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖާގެ ޝަރީޢަތް ކުރުމުގައި ބޭނުންކުރަންވާނީ، ކުއްޖާއަށް ދޭހަވާނެ ބަހުރުވައެވެ.

އިޤުރާރުވުމަށް މަޖުބޫރުނުކުރުން

69. ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތެއްގައި، ކުއްޖާ އިޤުރާރުވުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން މަޖުބޫރުކުރުމެއްނުވާނެއެވެ. އަދި އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާނެއް ދިނުމަށްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއްނުވާނެއެވެ.

އާންމު އިޖުރާއަތު ހިނގުން

70. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ އިތުރުން، ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތެއްގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތު އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ކަންކުރުމުގެ ޙައްޤު، ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ. އަދި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ އެންމެހައި ޙައްޤުތައް ލިބިގެންވާނެއެވެ.

މައްސަލައާ ގުޅޭ ޙުކުމް ނިންމުން

71. (ހ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު، އެކުއްޖާއާމެދު ތުހުމަތުކުރާ ކުށް އެކުއްޖާ ކުރިކަމަށް، އެ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ސާބިތުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް އެ ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ފަނޑިޔާރު މައްސަލަ ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު، އެކުއްޖާއާމެދު ތުހުމަތުކުރާ ކުށް އެކުއްޖާ ކުރިކަމަށް، އެ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް

ސާބިތުނުކުރެވުނަމަ، އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުނުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ފަނޑިޔާރު މައްސަލަ ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ކުރެވޭ ޝަރީޢަތުގައި، ނިންމާ ނިންމުން އިއްވަންވާނީ، އަދި އެ ނިންމުން ލިޔުމަށް ތިރިކުރާއިރު އޮންނަންވާނީ، ކުއްޖާއަށް ފަސޭހައިން ދޭހަވާ ޢިބާރާތަކުންނެވެ. އަދި ކޮންމެވެސް ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ހާލަތުގައި އެނޫން ޢިބާރާތެއް ނެތިގެން މެނުވީ ބޮޑެތި މީހުންގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތްކުރާއިރު ބޭނުންކުރާ ފަދަ ޢިބާރާތްތައް ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭގޮތުން ބޭނުންނުކުރަންވާނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު

72. ކުޑަކުއްޖަކުގެ މައްޗަށް ދަށު ކޯޓަކުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް، ނުވަތަ ނެރެފައިވާ އަމުރެއް ނުވަތަ ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 198 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު، އެ މައްސަލައެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ތޭރަވަނަ ބާބު

ފިޔަވަޅުއެޅުން

ޝަރީޢަތުން މައްސަލަ ބަލައި ފިޔަވަޅު އެޅުން

73. (ހ) ކުޑަކުއްޖަކުގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތްކުރުމުންފަހު، އެކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، މައްސަލައިގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި މައްސަލައިގެ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކުއްޖާއާމެދު އަންނަނިވި ފިޔަވަޅުތަކުން ފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމުގެ ބާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ޤާޟީ ކަނޑައަޅާ ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ ވަކި ޝަރުޠުތަކާ ފުރިހަމަކުރުމަށް ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ގޮތުން ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރުން ފަސްކުރުމާއި، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިނުވާނަމަ، ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރާ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް އަމުރުކުރުން؛

(2) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރުމަށްފަހު، ޤާޟީ ކަނޑައަޅާ ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ ވަކި ޝަރުޠުތަކެއް ފުރިހަމަކުރުމަށް ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ގޮތުން ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ވަކި މުއްދަތަކަށް ފަސްކުރުން، އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ޝަރުޠުތަކެއް ކުއްޖާ ފުރިހަމަކޮށްފިނަމަ، ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ނުޖެހޭނެކަމަށް ކަނޑައެޅުން؛ އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ޝަރުޠުތަކެއް ކުއްޖާ ފުރިހަމަކޮށްފިނުވާނަމަ، ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް ޢަމުރުކުރުން؛

(3) ކުށެއް ކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ ފައިސާއެއް ނުވަތަ މުދަލެއް އެކުލެވޭ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ ދައުލަތަށް ނަގުމުގެ އަމުރެއް ނެރުން؛

(4) ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ އެކަމަށްޓަކައި ކޯޓުން ޢައްޔަނުކުރާ ޒާބިތު އެހެން މީހަކު، ކުއްޖާ ރަނގަޅު [illegible] [illegible] ގެންގުޅުމަށް އިޤުރާރުވުމުން، ކުއްޖާ ރަނގަޅު އަޚްލާޤީ [illegible] ޝަރުޠުތައް، ޕްރޮބޭޝަނުގައި ދޫކުރުމަށް ޢަމުރުކުރުން؛

(5) ކުއްޖާ ރަނގަޅު އަޚްލާޤީ [illegible] ޝަރުޠުތައް، ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ޕްރޮބޭޝަނުގައި ދޫކުރުމަށް ޢަމުރުކުރުން؛

(6) ޕްރޮބޭޝަނުގައި ދޫކުރެވޭ ކުއްޖާ ޤާޟީ ކަނޑައަޅާ [illegible] ކޯޓަށް ގަވާއިދުން ޙާޟިރުކުރުމަށް ޢަމުރުކުރުން؛

(7) އިތުރު މުއްދަތަކަށް ކުއްޖާ ބަންދުގައި ނުވަތަ ޕްރޮބޭޝަނުގައި ބެހެއްޓުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެއް ނޫންކަމަށް ޤާޟީއަށް ފެނިއްޖެނަމަ، ކުއްޖާގެ ބަންދުގެ ނުވަތަ ޕްރޮބޭޝަނުގެ މުއްދަތުގެ ބާކީ ހުރި ބައި ބާޠިލުކުރުން؛ ނުވަތަ

(8) ކުށުގެ ބާވަތާއި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ޙާލަތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އަދި ޢަދުލު އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި

ކުޑަކުއްޖަކު ބަންދުކުރަން ލާޒިމުކުރާ ހާލަތުގައި، ކުއްޖާ ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒަކަށް ފޮނުވުމަށް އަމުރުކުރުން.

(ށ) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ހާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ ބަދަލުގައި، އެކުއްޖާއާމެދު މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޑައިވަރޝަނުގެ ފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ޤާޟީއަށް އެޅިދާނެއެވެ.

(ނ) ޑައިވަރޝަނުގެ ފިޔަވަޅެއް އިންތިޚާބުކުރުމުގައި، ޤާޟީ އިސްކަންދޭންވާނީ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ [illegible] މުޖުތަމަޢަށް ވީއެންމެ އަވަހަކަށް އެނބުރި އައުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށާއި، ވީހާވަރަކުން ކުއްޖާ ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމުން އެއްކިބާކުރުމަށެވެ. އަދި ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާ އިސްލާހުވުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަމާއި، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، އެކަށީގެންވާ [illegible] [illegible] އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތާ [illegible]، [illegible] [illegible] ޤާޟީ ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ފިޔަވަޅަށްވުރެ ގިނަ ފިޔަވަޅު ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

74-1. ކުޑަކުދިންގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުން

(ހ) ކުޑަކުއްޖަކު ކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން އެކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅޭނީ، އެ ކުށަކަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އަދަބުގެ 2/3 (ތިންބައިކުޅަ ދެބައި) އެވެ.

(ށ) ޢުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުވުމަށްފަހުގައިވެސް، ޢުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރު ފުރުމުގެ ކުރިން ކުއްޖަކު ކޮށްފައިވާކަމަށް ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ޙައްދުގެ އަދަބު ދިނުމެއް ނުވާނެއެވެ.

(ނ) އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ކުޑަކުއްޖަކު މައްޗަށް ސާބިތުވާ ހާލަތުގައި، އެ ކުށަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ދެން އޮތް އެންމެ ބޮޑު

އަދަބުގެ 3/4 (ހަތަރުބައިކުޅަ ތިންބައި) އަށްވުރެ ބޮޑު ނޫން އަދަބަކަށް ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުޑަކުއްޖާއަކީ ކުރިންވެސް ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ ކުއްޖެއްނަމަ، އެކުއްޖާ ކުށްކޮށްފައިވާ ކުރީގެ ބާވަތާއި ކުރީގެ ކުށުގެ ބޮޑުމިނާއި، އެކުއްޖާގެ ކުރީގެ ރިކޯޑާއި، ވަރަށްގިނަ އެންމެހައި ބާރުބޮޑުކަމާއި، ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ބާރުބޮޑު އަސަރުގައި ހިމެނޭ ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، ކުއްޖާގެ މައްސަލަ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަދަބު (އެ ކުށަކަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންމެ ކުޑަ އަދަބު) ގެ ފުރިހަމަ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށަކަށް ދެވޭ އެންމެ ކުޑަ އަދަބު ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިނުވާނަމަ، އެކުއްޖަކަށް މައްސަލަ ކަނޑައަޅަންވާނީ، އެ ކުށަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބުގެ 2/3 (ތިންބައިކުޅަ ދެބައި) އަށްވުރެ ބޮޑުނޫން އަދަބަކަށެވެ. އަދި އެފަދައިން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އެކުއްޖާ ކުށްކޮށްފައިވާ ކުރީގެ ބާވަތާއި ކުރީގެ ކުށުގެ ބޮޑުމިނާއި، އެކުއްޖާގެ ކުރީގެ ރިކޯޑާއި، ވަރަށްގިނަ އެންމެހައި ބާރުބޮޑުކަމާއި، ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ބާރުބޮޑު އަސަރުގައި ހިމެނޭ ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 1005 ގައި ބަޔާންކުރާ "ޖަލު އަދަބު އެއްކޮށްލުމާ ގުޅޭ" އާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ސާދަވަނަ ބާބު

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުތައް

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުތައް

75. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޢުމުރުން މަތީ ކުޑަކުދިންގެ ތެރެއިން، އިޖްތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފު ޢަމަލުތައް ކުރާ ކުޑަކުދިންނާއި ޢާއިލާތަކާއި، ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި އެކުދިންގެ

ފާއިދާތަކާއި، އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ކުށަށް އަޅައިގަންނަން ތެދުވެރިވާ ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ބާވަތުގެ އިސްލާހީ އަދި ރީހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް ތަރައްޤީކޮށް ފޯރުކޮށްދޭނެއެވެ.

(1) ކުށަށް އަޅައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަކުރެވިގެން ހިންގޭ އަރލީ-އިންޓަރވެންޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(2) އަޚްލާޤީ މައްސަލަތައް އިސްލާހުކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(3) ޑްރަގް ރީހެބިލިޓޭޝަން ނުވަތަ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(4) އަނިޔާވެރި އަދި ބޮޑެތި ކުށް ކަމުގައިނުވާ ކުށްކުރުމުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިންނަށް ހިންގޭ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(5) ބަދުއަޚްލާޤީ އަދި ޖިންސީ ޢަމަލުތަކުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަކުރެވިގެން ހިންގޭ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(6) އަނިޔާވެރި އަދި ބޮޑެތި ކުށްތަކުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިން އިސްލާހުކުރުމަށް ހިންގޭ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(7) މުޖުތަމަޢާ އެކަހެރިކޮށް ތިބުމަށްފަހު މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށް ތައްޔާރުކޮށްދޭނެ ރީ-އިންޓަގްރޭޝަން އަދި އާފްޓަރ-ކެއަރގެ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(8) އެނޫންވެސް ކުށަށް އަޅައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ކުށްކުރުމުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިން އިސްލާހުކޮށް، ރީހެބިލިޓޭޓްކުރުމަށްޓަކައި ހިންގޭ ޚާއްޞަ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(9) ހަރުދަނާ މައިންބަފައިން ތަމްރީންކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރޭގައި، ކައުންސިލިންގ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ގްރޫޕް ކައުންސިލިންގ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ފެމިލީ ކޮންފަރެންސްތަކާއި ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސްތަކާއި، ކޭސް ކޮންފަރެންސްތަކާއި

ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ވޮކޭޝަނަލް އަދި ލައިފް ސްކިލްސް ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ވަކި ކަމަކަށް ހާއްސަ އިންޓެންސިވް ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، މުޖުތަމަޢަށް ޚިދުމަތްކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، އެނޫންވެސް ޢާންމު އަދި ކުއްޖާއި ޢާއިލާގެ ޕާރަމަން ހާއްސަކުރެވިގެން ހިންގޭ ރީހެބިލިޓޭޝަންގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރޭގައި، ކުރު މުއްދަތަށް ނުވަތަ ދިގު މުއްދަތަށް ހުކުމްކުރެވިގެން ޖަލަށްލެވޭ ކުށްވެރިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްސަ ޕްރޮގްރާމްތައްވެސް ހިންގަންވާނެއެވެ.

އަމިއްލަ ފަރާތްތައް ބައިވެރިކޮށް ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން	76. މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގޭނެ ވަސީލަތްތައް، ދައުލަތުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ. އެފަދަ ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ އިތުރުން، މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި ނުވަތަ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާއި ބައިވެރިކޮށްވެސް ދައުލަތުން ހިންގާނެއެވެ.
ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބެލެނިވެރިންގެ އެއްބާރުލުން ލިބުން	77. (ހ) ކުރަން އަޅައިގަތުމުގެ ނުރައްކަތުގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި ކުރަން އަޅައިގަންނަ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާގެ ފަރާތުން ފުރުޞަތުދޭންވާނެއެވެ.
	(ށ) ކުރަން އަޅައިގަތުމުގެ ނުރައްކަތުގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި ކުރަން އަޅައިގަންނަ ކުދިން އިސްލާހުކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންގެ ފަރާތުން ކުރެވޭ ލިބެންޖެހޭ އެއްބާރުލުން ލިބޭނެގޮތަކަށް ކޮށްދޭން ފޯރުކޮށްދޭ ބާވަތުގައި، ކުދިން ތަރުބިއްޔަތުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ނުވަތަ ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތަކުގައި ބެލެނިވެރިޔާ ބައިވެރިވުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު ޤާނޫނުން ލިބިގެންވެއެވެ.
ޕްރޮގްރާމްތަކާބެހޭ ގަވާއިދު ހެދުން	78. މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅޭ ތަފްސީލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ފަނަރަވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތައް

ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތައް

79. ކުރު މުއްދަތަށް ނުވަތަ ދިގު މުއްދަތަށް އެކަހެރިކޮށްގެން ފަރުވާދޭންޖެހޭ ކުޑަކުދިންނާއި، އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށްޓަކައި ދިގު މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ ކުދިން ބޭތިއްބުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތައް ދައުލަތުން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) ކުޑަކުދިންގެ ޑިޓެންޝަން މަރުކަޒުތައް؛

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް.

ކުޑަކުދިންގެ ޑިޓެންޝަން މަރުކަޒުތައް

80. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ޑިޓެންޝަން މަރުކަޒުތައް ބެހިގެންވަނީ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތަކަށެވެ.

(1) ޑިޓެންޝަން ޕްރީޓްރަޔަލް ސެންޓަރ؛

(2) ކުޑަކުދިންގެ ޝެލްޓަރ ނުވަތަ ހޮސްޓެލް ހައުސް؛

(3) ޕޯސްޓް ޓްރަޔަލް ޑިޓެންޝަން ކެއަރ ފެސިލިޓީ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ 3 (ތިނެއް) ބާވަތުގެ މަދުވެގެން 1 (އެކެއް) މަރުކަޒު، ތަމްރީނު ލިބިފައިވާ މުވައްޒަފުންނާއެކު، މިނިސްޓްރީން އުފައްދައި ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ނަމަވެސް، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަރުކަޒުތަކުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ އެހެން މަރުކަޒުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އުފައްދައި ހިންގުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ޤާއިމުކޮށް ހިންގާ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި، އެ މަރުކަޒުތަކުން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި، އެ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް މަސައްކަތްކުރާ

ޖަމްޢިއްޔާތަކާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމަށް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.

(ހ) މިނިސްޓްރީން އުފައްދައި ހިންގުމަށް މި ޤާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ މަރުކަޒުތަކާއި މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަރުކަޒުތައް މިނިސްޓްރީން އުފެއްދުމުގެ އިތުރުން، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމަށް ސަރުކާރުނޫން ފަރާތްތަކަށް، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒުތަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ މިނިސްޓްރީގެ ލައިސަންސްގެ ދަށުން ހުއްދަ ލިބިގެން ހިންގޭ މަރުކަޒުތަކެއް ވާންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، މި މަރުކަޒުތަކުގައި އެންމެ މަދުވެގެން ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި، މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ލައިސަންސް ދިނުމުގެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ތަފްސީލު

81. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ރެޒިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް ސެންޓަރަކީ، ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ބިނާކޮށް، އެކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ޚާއްޞަ ފަރުވާތައް ދެނެގަނެ، އެ ފަރުވާ ނުވަތަ ފަރުވާތައް ދިނުމަށްޓަކައި އެ ފަރުވާގެ މުއްދަތަށް ކުދިން ދިރިއުޅެން ގޮތަށް އުފައްދާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ޝެލްޓަރ ނުވަތަ ހާފްވޭ ހައުސްއަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] ރެސްޕައިޓް ކެއަރ ފެސިލިޓީއެއްގައި ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒެއްގައި ވަކި މުއްދަތަށް

ހޭދަކޮށްފައިވާ ކުދިން، އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ނިކުތުމަށް ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށްޓަކައި އެކުދިން ބަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ލޯންގް ޓަރމް ރެޒިޑެންޝަލް ފެސިލިޓީއަކީ ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު، ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއާއި، މުޖުތަމަޢާ ބައިވެރިވެވޭން ފަދައިން، ދިގު މުއްދަތަކަށް ކުދިންނަށް ދިރިއުޅެވޭން ފަދައިން އުފައްދާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް

82. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ބެހިގެންވަނީ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތަކަށެވެ.

(1) ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު؛

(2) ލޯންގް ޓަރމް ސެކިއުރ ފެސިލިޓީ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތައް، ޖަލުތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޙަވާލުކޮށްފައިވާ މިނިސްޓަރު ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ ސްޓޭންޑަރޑުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި ގެންގުޅޭން އުސޫލްސް މިންގަނޑުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ފައިނަންސް ދިނުމުގެ އުސޫލުތައް، އެ މަރުކަޒުތަކުގައި ކުދިންނަށް ދެވޭން ޚިދުމަތްތަކާއި، އެ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގަންޖެހޭން ވައްތަރުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމުގައި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓާއި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ލަފާއި މަޝްވަރާ ހޯދަންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ތަފްސީލު

83. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އުފައްދާ ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަކީ، ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން

ކަނޑައަޅާ ކުޑަކުދިންގެ ތެރެއިން، ނުރައްކާތެރި ކަންކުރާ ކުދިން ފިޔަވައި އެހެން ކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ މަރުކަޒެއްގައެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އުފައްދާ ޒޯންގެ ޗައިލްޑް ސަޕޯޓް ފެސިލިޓީއެއް، ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ކުޑަކުދިންގެ ތެރެއިން، ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށްތަކެއް ކުރި، މުޖުތަމަޢަށް އަނިޔާކޮށްގެން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ މަރުކަޒެއްގައެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ކަސްޓޮޑިއަލް މަރުކަޒު

84. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާއާއި 82 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ ކުދިން ކޮންމެހެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެކުދިން ވަގުތީގޮތުން ބެލެހެއްޓޭނެ ކުޑަކުދިންގެ ކަސްޓޮޑިއަލް މަރުކަޒެއް، ދައުލަތުން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ މަރުކަޒުގެން 1 (އެކެއް) ކަސްޓޮޑިއަލް މަރުކަޒު، ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ސަރވިސްއިން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ. މި މަރުކަޒަކީ ދެ ޖިންސުގެ ކުދިން ވަކިން ބެލެހެއްޓޭނެ މަރުކަޒަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒު އުފައްދައި ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ ސްޓޭންޑަރޑްތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި ގެންގުޅެންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަސްޓޮޑިއަލް ކެއާ ސަރވިސްއިން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމުގައި ޖުޑީޝަލް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓުގެ ފަރާތުގެ މަޝްވަރާ ހޯދަންވާނެއެވެ.

އަތޮޅު ތެރޭގައި މަރުކަޒުތައް ޤާއިމުކުރުން

85. މަރުކަޒެއްގައި ކުއްޖަކު ބަހައްޓަމުން ކޮޅުން ނިންމާ ބާރުލިބޭގައި، މި ޤާނޫނާއި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ޚިލާފުވެގެން ކުއްޖާ ބަހައްޓައިގެން

ފުރުޞަތުދިނުމަށްޓަކައި އެފަދަ މަރުކަޒުތައް އަތޮޅުތަކުގައި ނުވަތަ ރަށްތަކުގައި [illegible]
ޤާއިމުކޮށް، ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބޭތިއްބުމުގެ މަޤްޞަދުތައް

86. (ހ) މަރުކަޒެއްގައި ކުއްޖަކު ބަހައްޓަންވާނީ އެކުއްޖަކު އެ މަރުކަޒެއްގައި ބެހެއްޓުން އެއީ އެކުއްޖަކާމެދު އެޅެން އޮތް އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅަކަށްވެފައި، އަދި އެކުއްޖަކު ބެހެއްޓޭ މުއްދަތަކީ ހަމައެކަނި އެ [illegible] [illegible] އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކަށް ވާނަމައެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުޑަކުދިންނަށް އެކުދިންގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި، އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ބިނާކުރަނިވި އަދި މުޖުތަމަޢުގައި ފައިދާހުރި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ތަރުބިއްޔަތުކުރަނިވި އިޖްތިމާޢީ، ތަޢުލީމީ، ނަފްސާނީ، ސިއްޙީ، އަދި ޖިސްމާނީގޮތުން މުހިންމު އަޅާލުމާއި، އެހީތެރިކަމެއް އެ މަރުކަޒުގެ މާހައުލުގެ ތެރެއިން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒުތައް ވާންވާނީ، ބޮޑެތި މީހުން ބަންދުކުރާ ތަންތަނާ ވަކިން ހަދާފައިވާ، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، [illegible] އެކަށޭނަ ތަންތަން ކަމުގައެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، ކަނޑައަޅާ ހަމަހަމަ އުސޫލުތަކެއްގެ ދަށުން މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިންގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި، އެކުދިންނަށް ޝިކާޔަތްކުރުމުގެ ހައްޤު އެކުދިންގެ ބިރުވެރިކަމެއްނެތި [illegible] ލިބިގެންވާނެއެވެ.

(ބ) މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިން އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުންވެސް އެއްވެސް ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ އަނިޔާއެއް ދިނުމާއި [illegible] ނުވަތަ އިހާނެތިވާފަދަ އެއްވެސް އަދަބެއް ހިންގައިގެންނުވާނެއެވެ.

(ޅ) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް، އެކުއްޖާގެ އުމުރާއި ކުޅިވަރާއި، ބަދަލުވަމުންދާ [illegible] އެކަށީގެންވާ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި [illegible] ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ކ) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބާ ކުދިންނަށް [illegible] [illegible] އިންތިޒާމު، ހަމަޖެހިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible]

ސިއްޙީ ފަރުވާއާއި އިޖުތިމާޢީ އަދި ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަމާއި ކައުންސެލިންގގެ ޚިދުމަތްތައް ދޭންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބެހެއްޓުމުގެ އުސޫލު

87. (ހ) މަރުކަޒުގައި ކުޑަކުއްޖަކު ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި އެކުއްޖަކާ އެ މަރުކަޒަކުން ހަވާލުވާންވާނީ، ޤާޟީގެ އަމުރެއް އެ މަރުކަޒަކަށް ލިބުމުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރުގައި އަންނަނިވި މައުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ ފުރިހަމަ ނަމާއި، ދާއިމީ އެޑްރެހާއި، އުމުރާއި، ޖިންސާއި، ނިސްބަތްވާ ޤައުމާއި، އުފަންދުވަސް ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މައުލޫމާތާއި، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ މައުލޫމާތު؛

(2) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކަމާއި، ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ސަބަބުތައް؛

(3) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ޤާޟީ ކަނޑައެޅި ތާރީޚާއި ގަޑި؛

(4) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ތަން ކަމުގައި ޤާޟީ ކަނޑައެޅި ތަން؛

(5) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަންވީ މުއްދަތު؛

(6) މަރުކަޒުގައި ހުންނައިރު ކުއްޖާއަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ފަރުވާ.

(ނ) މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ތަފްސީލީ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުތަކުގައި ބެލެހެއްޓެންޖެހޭ މައުލޫމާތު

88. (ހ) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިރީގައިވާ މައުލޫމާތު ލިޔުމުން ބެލެހެއްޓެންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާއާބެހޭ ތަފްސީލީ މައުލޫމާތު؛

(2) [illegible] ކުއްޖާގެ ހާލަތު ބަޔާންކޮށްދޭ ރިޕޯޓު؛

(3) ކުއްޖާ މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ހުރި ސަބަބާއި، ބަލަހައްޓަން އަމުރުކުރި ފަރާތާއި، ކުއްޖާއާ ހަވާލުވާ ފަރާތުގެ ތަފްސީލީ މައުލޫމާތު؛

(4) ކުއްޖާ ބެހެއްޓުން އަދި ދޫކޮށްލެވުނު ދުވަހާއި ވަގުތާއި ސަބަބު؛

(5) ކުއްޖާ ބެހެއްޓުމާބެހޭ މަޢުލޫމާތުތައް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިންނާ ހިއްސާކުރުވިފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(6) މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓުން މުއްދަތު ފެށުނީއްސުރެ ކުއްޖާގެ ސިއްޙީ އަދި ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ ހާލަތުގެ ތަފްސީލު ރިޕޯޓު؛ އަދި

(7) މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓުން މުއްދަތު ފެށުނީއްސުރެ ކުއްޖާގެ އުޅުމަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލު.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ގަވާއިދުން ބެލެހެއްޓުމެއް ނެތި ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމަކީ އެކުއްޖާއާމެދު އިހުމާލުވުން ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ކުރިން ކުއްޖާއަށް ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު

89. ކުއްޖާއާ މަރުކަޒުން ބަދަލުވާ ފަރާތުން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާއަށް ލިޔުމުންނާއި އަނގަބަހުން ހިއްސާކޮށް، އެ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާއަށް ފަހުމްވިކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) މަރުކަޒުގައި އަމަލުކުރާ އުސޫލުތައް؛

(ށ) ކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި ކުއްޖާގެ ޒިންމާތައް؛

(ނ) މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާއާ ބައްދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް؛

(ރ) މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ފޯނު އިސްތިޢުމާލުކުރަން ލިބޭނެ ގޮތް؛

(ބ) މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންގެ ޒިންމާތައް.

މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ކުރިން ފުޅާކޮށް އެސެސްމަންޓު ހެދުން

90. (ހ) ކުޑަކުއްޖަކު މަރުކަޒަކަށް ގެނައުމަށްފަހު، އެކުއްޖާ އެ މަރުކަޒަށް ގެނެވޭތާ ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް [illegible] އެ މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް އެކުއްޖާގެ ފުޅާކޮށް އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ ފުޅާކޮށް އެސެސްމަންޓު ހަދަންވާނީ އަންނަނިވި ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައެވެ.

(1) ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވޭތޯ ބެލުމަށާއި؛

(2) ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވަނީ ކޮން ބާވަތެއްގެ ފަރުވާއެއްތޯ ދަންނަވައިދިނުމާއި، އަދި

(3) ގައިން ގަޔަށް އަރާ ބައްޔެއް އެކުއްޖެއްގެ ގައިގައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އެކުއްޖާ އެކަހެރިކުރަންޖެހޭތޯ ބެލުމަށް.

މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން

91. (ހ) ކުޑަކުދިން މަރުކަޒުގައި ހޭދަކުރާ ދުވަސްތަކުގައި، އެކުދިން ކުށްކުރުމުން ދުރުވެރިކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުތަކުން ޕްރޮގްރާމްތަކާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ގަވާއިދުތައް މިނިސްޓްރީން ހަދަންވާނެއެވެ.

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން

92. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް މަރުކަޒުތަކުގައި އެނޫންވެސް ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި، ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައިވެސް، އެކަށީގެންވާ ޢަދަދަކަށް ކައުންސެލަރުންނާއި ސޯޝަލް ވަރކަރުންނާއި ރެޖިސްޓަރޑް ޑޮކްޓަރުން ތިބެންވާނެއެވެ. އަދި މީގެއިތުރުން ޑޮކްޓަރުންނާއި، ދީނީ އިލްމުވެރިންނާއި، ވޯކޭޝަނަލް ތެރަޕިސްޓުން ފާމަސިސްޓުންނާއި، ސައިކޮލޮޖިސްޓުންނާއި، ސައިކިއެޓްރިސްޓުންނާއި، ދަރުމަވެރިން އަދި އެނޫންވެސް ފަންނީ މުވައްޒަފުންގެ ޚިދުމަތް ލިބެންވާނެއެވެ.

(ށ) ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމުގެ މަސައްކަތްތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުން.

(1) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް އެތަންގައި ދިރިއުޅުން އިޙްތިރާމްކުރުމާއި، ޖާއިޒާއި މުޖުތަމަޢުގެ އަފުރާދުންނާއެކު ގުޅުން ދެމެހެއްޓުމުގައި އެހީތެރިވުމާއި، މުޖުތަމަޢަށް ނިކުމެ ޢާންމު ދިރިއުޅުމަށް ތައްޔާރުކޮށްދީ އެކަށްކުރުމުގައި ކުދިންނަށް އިރުޝާދު ދިނުން؛

(2) ކުދިންގެ ޢާއިލާއާއި ދިރިއުޅުމުގެ ހުނަރުތައް ތަރައްޤީކުރާ ބައްޓަންކުރުމަށް ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛

(3) އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން އެހީތެރިވެ ތަފާތު ޖަމާޢަތްތަކާ ގުޅިގެން ކުދިން އަލުން ކުށަކަށް އަނބުރައިގެންދިއުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަކުރުމަށާއި ރަނގަޅު ގޮތުގައި އަލުން މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގުޅުވައިލުމަށްޓަކައި ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން.

ސިއްޙީ ފަރުވާ ދިނުން

93. މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ސިއްޙީ ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭ ހާލަތެއް ކުރިމަތިވެއްޖެނަމަ، ލަސްނުކޮށް ފަރުވާ ދިނުމުގެ އިންތިޒާމު އެ މަރުކަޒަކުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ދެވޭ ފަރުވާ ޢާއިލާއާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޢާއިލާ ނެތް ހާލަތުގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާއި އަންގަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ކުއްލިއަކަށް ބަލި ހާލު ދަށްވެއްޖެނަމަ އެމަޖެންސީކޮށް ފަރުވާދިނުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި މަރުކަޒުން ފަރުވާ ނުލިބޭފަދަ ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާނަމަ، ނުވަތަ ޖެހިދާނެކަން ބެލެވޭނަމަ، އެފަދަ ފަރުވާއެއް އެކަށީގެންވާ ހޮސްޕިޓަލެއްގައި ލިބިދިނުމަށްޓަކައި، ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒަކަށް އެކުއްޖާ ބަދަލުކޮށް، އެކުއްޖާއަށް ފަރުވާ ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.

އަވަހަށް އަދި ކުދިން ވަކި ކަމަކަށް ޝަރުޠުކޮށް ދޫކުރުމުގެ އިންތިޒާމު

94. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށްކުދިން ބެހެއްޓޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން، ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މިންވަރެއް ތަންފީޛުވެ ނިމިފައިވާ ކުދިން، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަން ނަގައިގެން ގޮތެއްގެ މަތިން މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގުޅުވައިލުމަށްޓަކައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ނުވަތަ ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒަކުން ކުއްޖާއަށް މިނިވަންކަމާއި އުޅެވޭނެ، އެހެން މަރުކަޒުތަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ޝަރުޠުތަކާއެކު ދޫކުރެވުން އެއް އުސޫލު އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި އެކުދިން ދޫކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން އެއް މަރުކަޒުން އަނެއް މަރުކަޒަށް ބަދަލުކުރުމަށް އެދި، ނުވަތަ ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށް އެދި

ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޢައްޔަންކުރުން

95. (ހ) ޕެރޯލްގެ ދަށުން މުޖުތަމަޢަށް ދޫކުރެވޭ ކުށްވެރިން ޕެރޯލްގެ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، އެ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރޭތޯ ބެލުމަށްޓަކައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޕެރޯލް އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާތަކާއި، ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރާ ކުށްވެރިން ބެލެހެއްޓުމުގައި ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

ޕެރޯލް ފުރިހަމަކުރުން

96. (ހ) ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްލައިވާ ކުއްޖަކު އޭނާ ޢަމަލުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޕެރޯލްގެ ޝަރުޠުތަކާ ހިލާފުނުވެ، ޕެރޯލްގެ މުއްދަތު ފުރިހަމަކޮށްފިނަމަ، އޭނާއަކީ ޕެރޯލް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ކުއްޖަކު ކަމުގައި ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ށ) ވަކި ކުއްޖަކީ ޕެރޯލް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ކުއްޖެއް ކަމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް އިތުރަށް ތަންފީޛުކުރެވެންނުވާނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ކޯޓުން އެކުއްޖާ ދޫކޮށްލަންވާނެއެވެ.

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

97. (ހ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން، އަދި އެފަދައިން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާ ބެލޭނެ ނިޒާމެއް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައިވެސް ޤާއިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާނެ ގޮތާއި، ޝަކުވާތަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް އުސޫލުތައް ފެންނާނެހެން ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅެއް މަރުކަޒުން ނަގައިފިނަމަ، އެކަން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް

ޖަސްޓިސްއަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ކަމާބެހޭ ފަރާތަކަށް ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅޭނެ އިންތިޒާމު ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާތަކާއި، އެ ޝަކުވާތަކާ ގުޅިގެން އެޅޭ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ތާރީޚުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް މަރުކަޒުތަކުން ފޮނުވަންޖެހޭނެއެވެ.

މަރުކަޒުތަކަށް ޚާއްޞަ މުވައްޒަފުން އައްޔަންކުރުން

98. މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ނުވަތަ އެކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތެއް ވާންވާނީ މަޤާމުގެ ވާޖިބުތަކާއި ޤާބިލިއްޔަތުކަން ހުރި، އަދި އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާއި އަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ މީހުންނަށެވެ.

މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާ ގޮތް ބެލުން

99. (ހ) މަރުކަޒުތަކުގެ ހަރަކާތްތައް ބަލައި އިންސްޕެކްޓްކުރުމަކީ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ކުރިއަށް ގެންދާ ކަމެއް ކަމުގައި ވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންސްޕެކްޓްކުރާ ފަރާތްތަކުގައި ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާއި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނާއި ސިވިލް ސޮސައިޓީގެ ފަރާތްތައް ހިމެނުންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންސްޕެކްޓްކުރާ ފަރާތުން އެކަމާ ބެހޭ ރިޕޯޓް، ކޯޓަށް ފޮނުވުމާއި، މަރުކަޒުތަކަށް އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓް ފޮނުވުމާއި، އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓް އާންމުކުރުމާއި ގުޅޭ އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޤަވާޢިދުގައި ހިމެނިގެންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުތައް އިންސްޕެކްޓްކުރުން

100. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ މަރުކަޒުތައް ކޮމިޝަނަށް މަރުކަޒުތަކުގެ ބޭރުގެ ޒިޔާރަތް، އެކަމަށް ވަކިން ހިނގަމުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޤަވާޢިދު އެއްގޮތަށް ގުޅޭގޮތުން ބަލައި ބެލުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބާރުއަޅާފައިވާ އިންސްޕެކްޝަން އަދި ކޮމިޝަނަށް ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެވެ.

މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނަކުން އިންސްޕެކްޓްކުރުން

101. މި ގާނޫނުގެ ފަނަރަވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ ގޮތާއި، އެކުދިންނާމެދު ޢަމަލުކުރާ ގޮތާއި، އެކުދިންނަށް ދޭ ޚިދުމަތްތަކާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭތޯ ބެލުމަށާއި، އެތަންތަނުގައި ދިމާވާ ހާދިސާތައް ތަޙްޤީޤުކޮށް ބެލުމަށާއި، އެއްވެސް އަންގާނުލައި ބޭނުންވާ ވަގުތެއްގައި މަރުކަޒުތައް އިންސްޕެކްޓްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ކަމާބެހޭ ކޮމިޝަނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނަކުން މަރުކަޒުތައް އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށްފަހު ކަމާގުޅޭ ތަފްޞީލީ ރިޕޯޓެއް، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ވަޒީރަކަށް ހުށަހަޅަންވާނެ ގޮތާއި، އަދި ރިޕޯޓުގައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާއަށް ނަސޭހަތް ދޭން އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ކޮމިޝަނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން އިންސްޕެކްޓްކުރުން

102. ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާއަކާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ މަރުކަޒުތައް އިންސްޕެކްޓްކުރުމުގެ ހުއްދަ އެ ޖަމްޢިއްޔާއަކަށް، ނުވަތަ އެ މުޢާހަދާއެއް ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ސޯޅަވަނަ ބާބު

އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށްތަކުގެ ޚާއްޞަ އުސޫލު

ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށްތަކުގެ

103. އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ކުޑަކުއްޖަކު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި ޢަމަލުކުރާނީ މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި ޙައްދު ޢުޤޫބާތަކާ ބެހޭ ކުށްތަކުގައި ކުޑަކުދިން، ބާލިޣު މީހުންނާ އެއް މިންވަރަކަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަވާ ބައެއް ކަމުގައި ބެލުމުގެ ބަދަލުގައި، އެއީ ކުއްޖަކު ކަމުގައި ދެކި، އެކުދިންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަވާ މިންވަރު ދެނެގަތުމަށް ބާރުއެޅުމުގައި، އަދި ކުރުން ތަރުބިއްޔަތުކުރުމުގައި އަދި ކުދިންގެ ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ފިޔަވަޅުތަކުން ލާޒިމުކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރެވިފައިވޭތޯ ބަލަމުންނެވެ.

104. ތަޙްޤީޤުކުރުމާއި ދައުވާ އުފުލުން

(ހ) އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ކުޑަކުއްޖަކު ކޮށްފިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ހާލަތުގައި އެ މައްސަލައެއް ބަލާނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިންނެވެ. މި ހާލަތުގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ކުއްޖާއަށް ނަފްސާނީ އަދި އިޖުތިމާޢީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ، ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައި ކުއްޖާގެ ޙައްޤުތަކާއި މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކުށްކުރާކަމުގެ ކޮށްގެ މައްސަލައެއްވެސް ތަޙްޤީޤުކޮށް، ދައުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ތައްޔާރުކުރާ ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު އަންގައިދޭ ރިޕޯޓާ އެކުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެސެސްމަންޓުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ ހާލަތު؛

(2) ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު؛

(3) ކުޑަކުއްޖާއީ ކުށުގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި، [illegible] [illegible] ނުވަތަ އެނޫންވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ވެފައިވާ ކުއްޖެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން؛

(4) ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ [illegible] [illegible] ޢަމަލެއްކަމާއި، އަދި އެކަމަކީ ޖިންސީ ގޮތުން ނުވަތަ ޝަރުޢީ ގޮތުން ކުރުން މަނާކުރެވިފައިވާ ޢަމަލެއްކަން އެނގޭ މިންވަރު.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގައި ކުޑަކުއްޖާގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނިންމަވާނީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ އެސެސްމަންޓަށް

ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަމާ ގުޅޭގޮތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ހާލަތުގައެވެ.

(ބ) (1) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(2) މި މާއްދާގެ ދަށުން މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރަންވާނީ، އަދި އެފަދަ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކުއްޖާ ސުވާލުކުރަންވާނީ، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ. އަދި އެއިން ފަރާތަކަށް ހާޒިރުވެވެން ނެތް ހާލަތެއްގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ ކައުންސެލަރެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ.

(3) ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމާއި ހައްޔަރަށްނުވާ ގޮތަށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމާއި ފުލުހުންގެ އިދާރާއަށް ހާޒިރުކުރުމާއި، ސުވާލުކުރުމާއި ބަލައި ފާސްކުރުން ހިމެނޭގޮތުން، ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގައި ވަކި އުސޫލެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ހާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދެވަނަ ބައި (ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(4) މި އަކުރުގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އެހެން ގޮތްނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަކަށް އަމަލުކުރުމުގައިވެސް، އެކުއްޖާއަކީ ކުޑަކުއްޖަކަށްވީ ލިބިދެންޖެހޭ އެންމެހައި ޙައްޤުތައް އެކުއްޖާއަށް ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

(5) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުން ހިންގާ ތަޙްޤީޤުތައް ހިންގުމުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދެއް، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ

ދާއިރާގެ ތެރޭގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން
އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާ އުފުލުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ބަލަމުންދާނެ ގޮތުގެ
އުސޫލުތައް ބައްޓަންކުރާ ގަވާއިދެއް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން
އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.

ކުށް ސާބިތުކުރުމުގެ މިންގަނޑު

105. (ހ) އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ
ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުކުރެވޭނީ، ހަމައެކަނި އަންނަނިވި ބާވަތުގެ ހެކިގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ.

(1) ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާގެ އިޢުތިރާފު؛ ނުވަތަ

(2) ޝަރުޢީ ނިޞާބު މީހުންގެ ހެކިބަސް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހުރި ދަލީލުތަކުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ
މިންގަނޑަކީ، އެއްވެސް ޝައްކަކާ ނުލާ މިންވަރެވެ.

ޝަރީޢަތް ހިންގުން

106. (ހ) އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއްގެ މައްސަލަ
ޝަރީޢަތުން ބެލުމުގައި، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި، އެއްވެސް ޝުބުހާއެއް
އުފެދިއްޖެނަމަ، ކުޑަކުއްޖާގެ މައްޗަށް އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދު އަދި ޤިޞާޞް
ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ބަލާ ތާޒީރު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކުއްޖާގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާގެ ބަޔާނާއި،
ކުއްޖާގެ ހާލަތާއި އުމުރާއި، ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކިތަކާއި
އަދި އެހެނިހެން ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ އެއްވެސް
ކަމެއްގައި، އެއްވެސް ޝުބުހާއެއް އުފެދިއްޖެނަމަ ޝަރީޢަތް
ހިންގާ ފަރާތުން އެ ކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާ ބާލިޣު ވެފައިވާ
މިންވަރު، އަދި

(2) ކުރުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުއްޖާގެ ބަޔާނުގައި ފިޔަވަމާފައިވާ
އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބާލިޣުވުމަށް އަންގާފައިވާ ޝަރުޢީ
ނިޞާބު ހަމަވާ ފިޔަވަމާކުރެވިފައިވާނަމަ؛ އަދި

(3) ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ ކުއްޖާގެ އިޢުތިރާފަށް ބިނާކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އިޢުތިރާފުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ޝަރުޠުތައް އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން؛ އަދި

(4) ކުށް ސާބިތުކުރަނީ [illegible] [illegible] ހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ބިނާކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ހެކިބަހުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ޝަރުޠުތައް އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން؛ އަދި

(5) ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ރުކުންތަކުގައި ނުވަތަ ޢުންޞުރުތަކުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ޝަރުޠުތައް އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން؛ އަދި

(6) ތުހުމަތުކުރެވޭ އަމަލު ހިނގުމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ސަބަބުން ކުއްޖާގެ ވިސްނުމާއި އަމިއްލަ އިރާދާއަށް އަސަރުކޮށްފައިވާ މިންވަރު.

ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ އުސޫލު

107. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދަންވާނީ ކުއްޖާގެ ކަރާމާތަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތެއްގެމަތިން، ކުއްޖާގެ އިޙްސާސްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭގޮތަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ހިނގާ [illegible] ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތެއްގައި، ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލުތަކުގެ ތަފްސީލު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ތަކުރާރުކޮށް [illegible] ނުވަތަ [illegible] ލަދުވެތިކަން ނުވަތަ ބިރުވެރިކަން އިޙްސާސްކުރުމުގެ [illegible] ކުއްޖާއާ ސުވާލުކުރުމަށް ނުވަތަ އޭނާ ޖަވާބުދިނުމަށް މަޖުބޫރުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

ކުއްޖާގެ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހައިސިއްޔަތު ގެއްލުން

108. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުއްޖަކު ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ދަށަށް ގެނެވިފައިވަނިކޮށް، އޭނާގެ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހައިސިއްޔަތު ގެއްލިއްޖެނަމަ، އެ މީހަކާމެދު ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރަމުން ގެންދަންވާނީ، އަދި ފިޔަވަޅު އަޅަމުން ގެންދަންވާނީ އެ މީހަކީ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގެންނެވެ.

ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ހިމެނުން

109. މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ކޯޓުތަކާއި މަރުކަޒުތައް ޤާއިމުކުރުމާއި، ޚާއްޞަ ތަމްރީނުދިނުމާއި، އެނޫންވެސް ވަސީލަތްތަކާއި ޚިދުމަތްތަކާއި ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ހަވާލުކޮށްފައިވާ މުއައްސަސާތަކާއި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާއި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ޒިންމާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ކޯޓުތަކާއި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްފަދަ މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކާ ހަވާލުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ކަނޑައަޅާއިރު، މި މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކާ ހަވާލުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް އެ މުއައްސަސާއާ ނުވަތަ އިދާރާއެއްގެ ޖުމުލަ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އެކުލަވާލާއިރު، މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކާ މަޝްވަރާކޮށް، ހިއްސާކޮށް ހުށަހަޅަން ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

މި ޤާނޫނަށް ވާސިލުވުން

110. ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުދިން ހާޒިރުކުރުވާ ކޯޓު ތަނެއްގައި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތައް، [illegible] އަދި އެ ތަނަކަށް [illegible] ކޯޓުގެ ފަރާތަކަށްވެސް، ފަސޭހަކަމާއެކު ބަލައި ދިރާސާކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ޒާތީ ކަންތައް ރައްކާތެރިކުރުން

111. (ހ) އެންމެހައި މަރުޙަލާއެއްގައިވެސް، ކުއްޖާގެ ޒާތީ ކަންކަމުގެ ޙައްޤަށް އިޙްތިރާމްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާގެ ނަމާއި، އެޑްރެހާއި، ސްކޫލާއި، ނުވަތަ ސީދާގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުން ނަމަވެސް ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން އެނގޭނެ ފަދަ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް [illegible] އާންމުކޮށް [illegible] ޝާއިޢުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި އެބުނެ ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަސްވެސް، ކުއްޖާގެ [illegible] ނުވާނެއެވެ.

[illegible]

112. (ހ) ކުއްޖާގެ ރިކޯޑުތައް ބަހައްޓަންވާނީ ސިއްރުގެ ގޮތުގައި އަދި [illegible] ފަރާތަކަށް ނުލިބޭ ގޮތަށެވެ. އެގޮތަށް ރިކޯޑުތަކަށް ވާސިލުވުމުގެ ޙައްޤު [illegible] [illegible]، ކުއްޖާގެ މައިބަފައި [illegible] ބެލެނިވެރިޔާއި [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ވަކީލަށް [illegible]

(ށ) އެއްވެސް [illegible] [illegible] ދިރާސާކުރުމުގައި، އެކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ހިމެނޭ ކުޑަކުދިންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ކުދިންގެ ޒާތީ މަޢުލޫމާތު ނުހިމެނޭގޮތަށް ކުޑަކުދިންގެ ކުށްތަކުގެ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ އަދަދާއި ބާވަތާއި، ކުށްކުރާ ކުދިންގެ އުމުރުފުރާތަކާއި ޖިންސާއި، ކުށްތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ސަރަޙައްދު ޖިނާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ޝާއިޢުކޮށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.

މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ކުދިން

113. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ބަންދެއްގައި ކުއްޖަކު ހުރިނަމަ، އެ ހުކުމެއް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ހުކުމްގެ ބާކީއޮތް ބައި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒެއްގައި ނުވަތަ ޕްރޮބޭޝަންގައި ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި ބަދަލުކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި، ހުކުމް ތަންފީޛު ކުރަމުންދާ ކުދިންގެ މަޢުލޫމާތު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މަޢުލޫމާތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި، މިންގަނޑުތަކާއި، ހަމަތަކަށް ފުރިހަމައަށް ތަބާވުމާއި، މި ޤާނޫނުން ކުއްޖަކަށް ލިބިދީފައިވާ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، ހިމާޔަތާއި، އެހީތެރިކަމާއި، ފުރުޞަތުތަކާއި، ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވެގެންވާ ކަމެކެވެ.

ގަވާއިދު ހެދުން

114. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ތިރީގައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުންނެވެ.

(1) ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގައި ކުޑަކުދިންނާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދު ހަދާނީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުންނެވެ.

(2) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖާއާމެދު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(3) ތުހުމަތުގައިވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ.

(4) ޝަރީޢަތުގެ ކުރީ މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަން ޕްރޮގްރާމަށް އުސޫލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިންނެވެ.

(5) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާ ޑައިވަރޝަން ޕްރޮގްރާމަށް އުސޫލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުންނެވެ.

(6) މި ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަރުކަޒުތަކާގުޅޭ ގަވާއިދުތަކާއި، ޕެރޯލްއާގުޅޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މިނިސްޓަރެވެ.

(7) މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފިޔަވައި، އެހެން ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހަދާނީ މިނިސްޓްރީންނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލައި، ޝާއިޢުކުރުމުގެ ކުރިން، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުން އެ ގަވާއިދުތައް މުރާޖަޢާކުރަންވާނެއެވެ.

އުވާލެވޭ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު

115. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، އަންނަނިވި ޤާނޫނުތަކުގެ މާއްދާތަކާއި ގަވާއިދު އުވުނީއެވެ.

(ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/91 (ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާ ބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ އަންނަނިވި މާއްދާތައް:

(1) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާ؛

(2) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ؛

(3) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ؛ އަދި

(4) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާ.

(ނ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2010 (އާންމު އިޖްތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފު އަމަލުތަކުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ އަންނަނިވި މާއްދާތައް:

(1) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާ؛

(2) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާ؛ އަދި

(3) ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާ.

(ރ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2010 (ގޭންގު ކުށްތައް މަނާކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)؛

(ބ) 20 ޖަނަވަރީ 2019 ގައި އަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ "ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ގާއިމު".

މި ޤާނޫނަށް އިސްކަންދިނުން

116. ޤާނޫނާ ހިލާފުވި ކަމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކުޑަކުދިންނާމެދު އަމަލުކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި ކަންކަމާ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި ކަންކަމާ ޚިލާފުވާނަމަ، އިސްކަން ދޭންވާނީ، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި ކަންކަމަށެވެ.

ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން

117. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ފާސްވެ، ތަސްދީޤުކޮށް ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 12 (ބާރަ) މަސްދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

މާނަކުރުން

118. މި ޤާނޫނުގައި ވަކި އިބާރާތެއް ނުވަތަ ލަފްޒެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެނގެން މާނައެއް ދޭހަނުވާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި އިބާރާތްތަކާއި ލަފްޒުތަކަށް ދީފައި އެވަނީ އެ އިބާރާތްތަކާއި ލަފްޒުތަކަށް ތިރީގައި އެވާ މާނަކުރުމެވެ.

(ހ) "ކުޑަކުއްޖެއް" ނުވަތަ "ކުއްޖެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭގޮތުން ކަމުގައިވާނަމަ، މީލާދީގޮތުން އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރި، އެހެންނަމަވެސް 18

(އަށާރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ ކުޑަކުދިންނަށެވެ. އެނޫން ޙާލަތުގައި އެއީ މީލާދީގޮތުން އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށެވެ.

(ށ) "ބެލެނިވެރިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މައިންބަފައިންނާއި، ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނާއި، ޙަޟާނަތު ލިބިފައިވާ ފަރާތަކާއި ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިންނާއި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިކަމާ އެވަގުތަކު ހަވާލުވެ ތިބޭ މީހުންނަށެވެ. ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނާއި، ޙަޟާނަތު ލިބިފައިވާ ފަރާތަކާއި ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިން މާނަކުރަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ނ) "ޤާނޫނާ ޚިލާފު އަމަލު ހިންގާ ކުޑަކުދިން" ނުވަތަ "ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުޑަކުދިން" ނުވަތަ "ތުހުމަތުގައިވާ ކުދިން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނަކާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުއްޖަކަށް ނުވަތަ ކުދިންނަށެވެ.

(ރ) "ކުދިންގެ ހައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އ.ދ ގެ ކޮންވެންޝަން އޮން ދަ ރައިޓްސް އޮފް ދަ ޗައިލްޑް އެވެ.

(ބ) "ކުދިންގެ މަޖިލިސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާއާ 82 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަޖިލީހަށެވެ.

(ޅ) "ކޯޓު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ޖުވެނައިލް ކޯޓާއި، [illegible] ނުވަތަ އެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބަލާ [illegible].

(ކ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، [illegible] ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާއަށެވެ.

(އ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، [illegible] ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވަޒީރަށެވެ.

(ވ) "ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށްތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ކުށްތަކަށެވެ.

(މ) "ކުޑަކުދިންގެ މަރުޙަލާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަރުޙަލާތަކުގެ ތެރެއިން މަރުޙަލާތަކަށެވެ.

(ފ) "ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޮޑެތި މީހުންގެ މައްޗަށް ހިނގާ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމާ މުޅިން ވަކިވެފައިވާ، ކުށުގެ ޖިނާއީ ޒިންމާއުފުލަންޖެހޭ އުމުރުފުރައިގެ ކުދިންނަށް އަމާޒުވާ، ހާއްސަ ޤާނޫނީ، ސިޔާސަތުތަކާއި، އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކާއި އަސާސްތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްފައިވާ، ކުޑަކުދިންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ހާއްސަ ރައްކާތެރިކަމާއި އެހީތެރިކަން ލިއްބައިދީ، ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތަކަށް އިސްކަން ދޭ ނިޒާމެކެވެ.

(ދ) "ކުށުގެ ޖިނާއީ ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭ ދަށު އުމުރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ކުށުގެ ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭ އެންމެ ދަށު އުމުރެވެ. އަދި ކުށުގެ ޖިނާއީ ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭ އުމުރަށްވުރެ ދަށު އުމުރުގެ ކުދިންނަކީ އެކުދިން ކުރާ ކުށުގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ އުފުލަން ނުޖެހޭ އުމުރު ފުރައިގެ ކުދިންނެވެ.

(ތ) "އުމުރަށް ބަލައި ކުށްވެރިކުރުން ނުވަތަ ސްޓޭޓަސް އޮފެންސަސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުޑަކުއްޖަކަށްވުމުން ނުވަތަ ކުއްޖެއްގެ ހައިސިއްޔަތުގެ ސަބަބުން ކުށަކަށްވާ މައްސަލަތަކަށެވެ. މިގޮތުން ކުޑަކުއްޖަކު އެ އަމަލުކޮށްފިނަމަ ކުށަކަށްވާ، އެހެންނަމަވެސް، ބޮޑު މީހަކު އެ އަމަލުކުރުމުން ކުށަކަށް ނުވާ މައްސަލަތަކެވެ.

(ލ) "ކޭސް ކޮންފަރެންސިންގ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތައް އެކުވެ ކުއްޖާގެ މައްސަލައިގައި ވާހަކަ އެއްބަސްވުމަކަށް ދިމާކޮށް ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބޭއްވޭ ބައްދަލުވުންތަކަށެވެ.

(ގ) "ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސިންގ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ހިނގާފައިވާ ހިންގުމުން އެ މައްސަލައިގައި ސީދާ އަސަރުކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާއި މުއައްސަސާތަކާއި

މުޖުތަމަޢުން އެހީތެރިއެއް ހިމެނޭ ގޮތަށް ލިބުން ގެއްލުން ފޫބައްދަން
މަސައްކަތްކުރުމަށް ބޭއްވޭ ބައްދަލުވުންތަކަށެވެ.

(ޏ) "ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމާއި އެކުދިންގެ މަސްލަހަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކާއި، އަމިއްލަ ޖަމިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކާއި، ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ގާޑިއަން އެޑް-ލިޓަމް އާއި އަމިކަސް-ކިއުރިއައި ގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ކޯޓުން ހުއްދަދޭ ފަރާތްތަކާއި، ޤާނޫނީ ވަކީލުންނާއި އަދި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކެވެ.

(ސ) "ޑައިވަރޝަންގެ ޕްރޮގްރާމް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކުދިންނަށް ޝަރުޢީ ނިޒާމުން ބޭރުން ފުރުޞަތުތައް ހޯދައިދިނުމެވެ. މިގޮތުން ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލައި އެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ އެރުވައި ކުދިން ބައިވެރިކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް އެހީތެރިވުމުގެގޮތުން ހިނގާ ބަދަލު ޕްރޮގްރާމްތަކަކީ ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ ހިސާބުން ފެށިގެން (ކޮމިއުނިޓީސަރވިސް) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ކުއްޖާއާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިންވެސް ލިބިދާން ފުރުޞަތުތަކެވެ.

(ޑ) "ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވަކި މުއްދަތަކަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާއަކުން ޢައްޔަނުކުރާ ފަރާތެކެވެ. މިގޮތުން، އެފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމަށް އެސެސްމަންޓް ހެދުމާއި، ކުއްޖާއަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ޕްރޮގްރާމް ޕްރޮޕޯސަލެއް އެކުލަވާލުމާއި އެ ޕްރޮގްރާމް ގެންދާއިރު ކުއްޖާގެ އާއިލާ / ބަލަލުމައް ސުޕަވައިޒްކުރުން ބަލަހައްޓައި ރިޕޯޓުކުރުން ފަރާތެކެވެ. މަސައްކަތްކުގައި އިޖުތިމާޢީ އެހީތެރިންނާއި ކައުންސެލިންގއާއި ސައިކޮލޮޖީ ދާއިރާގެ މީހުން މަސައްކަތްކުރެއެވެ.

(ޒ) "ރުޖޫޢީ އިންސާފު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުށުގެ ސަބަބުން ސީދާ އަސަރުކުރި ފަރާތްތައް އެކުވެ، އެފަރާތްތަކުގެ އިހުސާސްތަކާއި ބޭނުންތައް ދެނެގަނެ، އަދި މީހުންނާއި ގުޅުންތަކަށް ލިބުނު ގެއްލުން ފޫބައްދުން ގޮތް

އުކުޅަވާލައި، ކުއްޖާގެ ފަރާތުން މިފަދަ ކަމެއް ތަކުރާރުނުވާނެ ގޮތް ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމެވެ.

(ޅ) "ކެއަރ އެންޑް ވެލްފެއަރ އޯޑަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޢާއިލާއަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ދިނުމަށްޓަކައި ޢާއިލާއަށް ޚާއްޞަ ޕްރޮގްރާމެއް އުކުޅަވާލައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށެވެ.